

ОБЩИНА ТУТРАКАН

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И
ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ НА
ОБЩИНА ТУТРАКАН ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2028 г.**

Съдържание

I. ВЪВЕДЕНИЕ	4
II. ЦЕЛИ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА	6
III. ОСНОВАНИЕ И ПОДХОД ЗА ИЗРАБОТВАНЕ НА ПРОГРАМАТА	7
IV. КРАТКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН В КОНТЕКСТА НА ПОУПВП	8
V. ПОЧВАТА КАТО ПРИРОДЕН КОМПОНЕНТ, ПОЧВООБРАЗУВАНЕ, РАЙОНИРАНЕ И ИЗТОЧНИЦИ НА УВРЕЖДАНЕ И НАЧИНИ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	19
5. 1. Същност и значение на почвите	19
5. 2. Фактори за образуването на почвите.....	20
5.2.1. Абиотични фактори	20
5.2.2. Биотични фактори	21
5.2.3. Антропогенни фактори	21
5. 3. Натиск по отношение на почвите	21
<i>Замърсяването на почвите от точкови източници</i>	21
<i>Замърсяването на почвите от дифузни източници</i>	23
<i>Други нарушения на почвите:</i>	24
5. 4. Почвено-географско райониране	25
5. 5. Анализ на въздействието на деградационните процеси върху почвите и тенденции на проявление	26
Ограничаването и преодоляването на деградационните процеси в земеделските земи:	31
Ограничаването и преодоляването на деградационните процеси в горските земи	32
VI. АНАЛИЗ И СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН	33
6.1. Характеристика на основните почвени типове на територията на община Тутракан	33
6.2 Нарушаване на земите и почвите	34
Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита (пестициди)	35
Опазване на почвите от ерозията на територията на общината	35
VII. SWOT анализ	41
VIII. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ	42
ГЕНЕРАЛНА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:	43
ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:	44
СРЕДСТАВА ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ:	44

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ.....	46
IX. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ПОЧВИТЕ.....	54
X. ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ.....	56

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Почвата, като компонент на околната среда, е неразривно свързана с опазване на водите, чистотата на въздуха, управление на отпадъците. Опазването на почвите е неразделна част от цялостната политика за опазване на околната среда в страната.

Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Тутракан (ПОУПВПОБ) за периода 2021 – 2028 г. е разработена в изпълнение на чл. 26 от Закона за почвите (ЗП). Тя е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда на община Тутракан (ПООСОБ) за периода 2021-2028 г.

ПОУПВПОБ обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи – опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

ПОУПВПОБ е разработена за период, който съвпада с периода на действие на Общинската програма за опазване на околната среда 2021-2028 г. и е в съответствие с периода на действие на Плана за интегрирано развитие на община Тутракан за периода 2021-2027 г.

Програмата подлежи на евентуална актуализация при всяка значима промяна на екологичното законодателство или в приоритетите на региона/общината във връзка с политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

Обвързаност на ПОУПВПОБ със стратегически документи от по-високо йерархично ниво:

При разработването на Програмата е взето под внимание основното действащото национално законодателство и програмни документи в областта на околната среда.

Разработената програма е в съответствие със следните **стратегически документи**:

- Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите за период 2020-2030 г.;
- План за интегрирано развитие на община Тутракан за период 2021- 2027 г.;

Програмата е разработена при следните ограничения:

- Липса на Програмата за опазване на околната среда на община Тутракан за периода до 2021 г.
- Липса на Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Тутракан за периода до 2021 г.;
- Липса на методически указания и/или поднормативна рамка за

изготвянето на общински програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите;

- Липса на регистър на площите с увредени почви.

Основното действащо национално законодателство в областта на околната среда:

- Законът за почвите (обн. ДВ. бр. 89 от 2007 г., последно изм. и доп. ДВ. бр.98 от 27 ноември 2018г.);
- Закон за опазване на земеделските земи (обн. ДВ. бр.35 от 24 април 1996г., изм. и доп. ДВ. бр.83 от 9 октомври 2018г.);
- Закон за опазване на околната среда (ЗООС) (обн. ДВ, бр.91/25.09.2002 г., посл. изм. ДВ. бр. ДВ. бр.54 от 16 юни 2020 г.);
- Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (обн. ДВ бр.43/29.04.2008, посл. изм. и доп. ДВ бр.58/18.07.2017 г.);
- Закон за собствеността и ползването на земеделски земи – ЗСПЗЗ (Обн. ДВ. бр.17 от 1 Март 1991 г., посл. изм. ДВ. бр. доп. ДВ. бр. 79 от 8 септември 2020 г.);
- Закон за опазване на земеделските земи (1996, последно изм. и доп. ДВ. Бр. 83 от 9 октомври 2018г.);
- Закон за водите (Обн. ДВ. бр. 67 от 27.07. 1999 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 52 от 9 юни 2020 г.);
- Закон за управление на отпадъците (ЗУО) (Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 81 от 15 октомври 2019 г.);
- Закон за подземните богатства (Обн. ДВ. бр.23 от 12 Март 1999 г., последно изм. и доп. доп. ДВ. бр. 79 от 8 септември 2020 г.);
- Законът за горите (ЗГ) (ДВ бр.19/2011, посл. изм. ДВ. бр. 79 от 8 септември 2020 г.).

При разработването на Програмата са взети под внимание основните принципи от следните **национални програмни документи**:

- Национална програма за развитие: България 2020 г.;
- Стратегически план за развитие на горския сектор 2014-2023 г.;
- Трети Национален План за Действие по изменение на климата (2013 – 2020 г.);
- Национална стратегия за регионално развитие на Република България за

периода 2012 – 2022 г.;

- Актуализираната и утвърдена Национална програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в България (2014-2020 г.);
- Национална стратегия за устойчиво развитие на земеделието в България (2014-2020 г.);
- Програмата от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в уязвимите зони;
- Актуализиран Национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители (УОЗ) в България 2012-2020 г.;
- Планове за управление на риска от наводнения 2016-2021 г. и Планове за управление на речните басейни 2016-2021 г.

При разработването на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2021 – 2028 г.) на община Тутракан, освен законовите изисквания, са взети предвид и редица **европейски стратегически документи, в т.ч.:**

- Тематична стратегия по опазване на почвата (Thematic Soil Strategy) (COM (2006) 231).
- Предложение за Рамкова директива по почвите (Soil Framework Directive (COM(2006) 232).
- Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа.

II. ЦЕЛИ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА

Основната цел на *Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите* на територията на общината е да се постигне максимална ефективност при опазване на почвените ресурси, тяхното устойчиво ползване, както и прилагането на добри практики за предотвратяване увреждането на почвите и възстановяване на същите.

Опазването, ползването и възстановяването на почвите се основават на следните **принципи:**

- екосистемен и интегриран подход;
- устойчиво ползване на почвите;
- превантивен контрол за предотвратяване или ограничаване увреждането на почвите и на техните функции;
- прилагане на добри практики при ползването на почвите;
- замърсителят плаща за причинените вреди;

- информираност на обществеността за екологичните и икономическите ползи от опазването на почвите от увреждане и мерките за опазването им.

Основни **критерии** залегнали при определяне на приоритетите в Програмата са:

- Устойчиво ползване на почвите като природен ресурс.
- Опазване и подобряване на почвеното плодородие.
- Намаляване на вредните последици върху почвите, предизвикани от природни процеси и явления, и антропогенни фактори.
- Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве и опазване на другите компоненти на околната среда.
- Спазване на принципите за устойчиво развитие, включително принципите на биологичното земеделие.
- Възстановяване на нарушените функции на почвите.
- Задължения, поети от държавата по международни актове, отнасящи се до почвите.

III. ОСНОВАНИЕ И ПОДХОД ЗА ИЗРАБОТВАНЕ НА ПРОГРАМАТА

На този етап в страната няма приета цялостна стратегия по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на увредените почви. Ето защо наличието на Програмата е едно ефективно средство за практическо приложение на политиката по почвите, тъй като дефинира конкретни цели, приоритети и мерки за тяхното опазване, а именно: подобряване на административния капацитет, устойчиво ползване и възстановяване на почвите; предотвратяване възникване на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване функциите на почвите; устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване; ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите

Успешното ѝ изпълнение ще доведе до минимизиране и където е възможно, предотвратяване на вредното въздействие на деградационните процеси върху почвите, възстановяване на увредените и нарушени почви и тяхното устойчиво управление на територията а общината.

В съответствие със Закона за почвите и Националната програма, общинската програма е рамката за местната власт при разработване на политика за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на областно и общинско ниво.

Програмата може да е и в помощ при изготвяне на проекти, финансирани от национални и европейски фондове, чиято главна задача е опазването и устойчиво ползване на почвите.

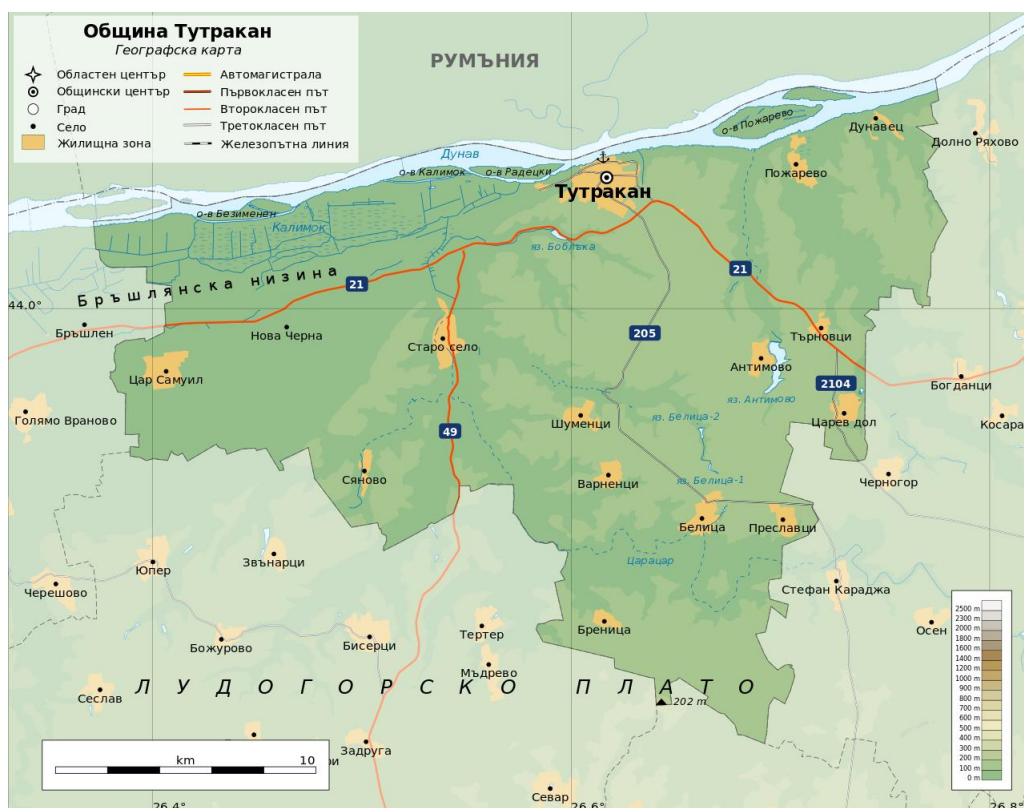
IV. КРАТКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН В КОНТЕКСТА НА ПОУПВП

Община Тутракан е разположена в североизточната част на Дунавската равнина на територия 440кв.км., с население 16554жители. Граничи с четири общини и Република Румъния.

Общински център е гр. Тутракан, който е разположен на 60 км източно от гр. Русе, на 60 км. западно от гр. Силистра и на 70км. северно от гр. Разград. Община Тутракан граничи с: община Сливо поле; община Завет; община Кубрат; и община Главиница.

През територията преминават 42 км. път II клас, 24 км. път III клас, 60км. път IV клас, като в рамките на общината липсват пътища I клас.

4.2 Описание на релефа – характер на терена

Територията на община Тутракан е разположена в североизточната част на Дунавската равнина – най-западната част на Крайдунавска Добруджа. Релефът на територията на общината е хълмисто – равнинен.

Бреговата ивица е на кота 15.00м при средни води на р.Дунав а максималната достига до 126.00м над морското ниво. Характерни са естествените дерета с прилежащите водосборни области, които отвеждат водите си в р.Дунав. Дължината на дерето „Сухата река” на територията на общината е над 32 км, което е продължение на водосбора от общините Главиница и Исперих.

От физико-геоложките процеси и явления типични за разглеждания район се явяват свлачищата, заблатявания и замочурявания, ерозията и пропадането за лъсовите отложения.

Свлачищните процеси имат развитие предимно в района на гр.Тутракан. Наблюдават се най-вече по стръмните участъци на Дунавският бряг. От многобройните фактори допринасящи за възникването на свлачищните процеси по-важни са подмивното действие на реките при пълноводие и създаваните размекнати зони под действие на подземните води в основата на лъсовия комплекс. В района на гр.Тутракан от “Геозащита Плевен” ЕООД са регистрирани 13 броя периодично активни свлачища.

4.3 Климатична характеристика на общината.

Съгласно климатичното райониране на България Тутраканската низина попада в умереноконтиненталната климатична област. Тя е продължение на Средноевропейската умереноконтиненталната климатична зона. Климатът се формира под влияние на различно трансформирани от локалния релеф влажни океански въздушни маси, а през студеното полугодие - и от нахлуващи от североизток континентални въздушни маси. Сравнително по-слабо е влиянието на студени арктични въздушни маси, идващи откъм север, и на топли тропични въздушни маси откъм юг.

В тази климатична област през зимата настъпват силни застудявания, а през лятото - големи горещини. През януари, средномесечната температура е -1.8°C, а през юли, средномесечната температура е 23.7°C. Средната годишна температура е 11.8°C. В тази част на Дунавската равнина се проявява една от най - големите за България средни годишни температурни амплитуди - 25.5°. Снежните бури през зимата и мъглите характерни за крайбрежието на р. Дунав, създават затруднения за транспорта и съобщенията и битови проблеми.

Забележка: поради липса на данни от района за някои климатични характеристики са показани данни от станциите на Русе и Силистра.

Средни месечни и годишни температури (по климатичен справочник)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Русе	-2,1	0,7	5,6	13,0	18,1	21,8	24,1	23,6	19,2	13,0	7,1	1,2	12,1
Силистра	-1,7	0,8	5,3	11,8	17,3	20,8	23,0	22,4	18,2	12,6	7,1	1,5	11,6

Зимата е студена, с минимални температури, близки до абсолютните минимуми за страната. Много ниски са и средните от абсолютните минимални температури – за януари в общината.

Абсолютна минимална температура на въздуха (по климатичен справочник)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	За периода
Русе	-27,7	-26,4	-18,0	-2,8	2,4	6,6	9,1	9,0	0,8	-3,5	-11,7	-19,5	-27,7
Силистра	-32,0	-23,1	-12,7	-3,5	1,0	5,5	10,0	4,9	1,0	-4,2	-13,0	-22,4	-32,0

Абсолютна максимална температура на въздуха (по климатичен справочник)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	За периода
Русе	19,8	22,0	29,8	34,6	37,7	38,6	40,5	42,5	41,9	36,2	28,0	22,6	42,5
Силистра	19,1	21,0	31,4	34,8	36,4	37,7	38,2	41,0	38,4	35,2	27,7	21,5	41,0

Средните годишни валежи възлизат на 487 мм, което е близко до средните за България 600 мм. Валежите се характеризират с летен максимум от 181 мм (юни - 85 мм) и зимен минимум от 101 мм (февруари - 26 мм). Средният годишен брой на дните със снежна покривка е 47,6, а средната относителна влажност на въздуха е 78%. През зимния период влажността достига 85-86%, а през лятото спада до 68-69%.

Месечен брой на дните със снежна покривка

Година	Станция	I	II	III	IV	XI	XII	Годишен
2007г.	Русе	1	1	0	0	1	18	21
	Силистра	1	3	0	0	1	11	16
2008г.	Русе	31	13	0	0	0	0	44
	Силистра	24	4	0	0	1	3	32
2009г.	Русе	17	10	1	0	0	15	43
	Силистра	16	5	0	0	0	14	35
2010г.	Русе	19	25	7	0	0	13	64
	Силистра	17	21	7	0	0	12	57
2011г.	Русе	24	14	6	0	0	5	49
	Силистра	19	13	6	0	0	1	39

През една от екстремните дъждовни години през 2005г. за района са отчетени максимална годишна сума на валежите над 965мм. Характерното за района са интензивни дъждове през месеците юни-август със максимален денонощен валеж над 150мм, като достигнат максимум е от 181мм.

Зимният период е характерен освен с продължителни студени дни и обилни снеговалежи. Съчетанието на снеговалежите с преобладаващите североизточни ветрове създава условия за снежни виелици и снегонавявания, където височината на снежните преспи понякога надхвърля 250см. Чести са и залежаванията вследствие на атмосферни аномалии. При залежаванията се създават проблеми с нормалното електрозахранване и автомобилния транспорт.

На територията на общината преобладаващи са североизточните и югозападни ветрове.

Среден месечен и годишен брой на дни със силен вятър - над 14м/с (по кл. справочник)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	годишен
Русе	5,2	5,0	4,6	6,6	5,3	5,5	4,9	5,3	2,6	4,4	5,1	4,4	58,5

Честота на вятъра по отделните посоки (честотата в % от броя на случаите с вятър)

Станция	С	СИ	И	ЮИ	Ю	ЮЗ	З	СЗ	Тихо в % от общия брой на случаите
Годишно									
Русе	4,6	28,8	9,2	6,1	6,7	26,6	12,4	5,6	28
Силистра	11,8	17,4	11,8	11,4	9,8	19,4	11,6	7,5	29
Зима									
Русе	16	29,9	6,8	2,6	4,7	37,6	13,1	3,7	29
Силистра	14	17,7	7,0	6,0	7,5	25,3	16,5	7,0	31
Пролет									
Русе	4,2	29,4	10,3	7,5	7,0	22,9	11,7	7,0	22
Силистра	11,0	18,2	13,8	13,3	10,5	16,6	10,0	6,6	24
Лято									
Русе	7,0	23,0	9,0	9,0	9,0	18,2	14,0	7,0	27
Силистра	10,1	14,8	11,7	13,8	10,6	22,0	11,2	9,6	31
Есен									
Русе	5,4	32,9	10,8	5,4	6,0	23,8	10,8	4,9	32
Силистра	12,0	18,8	12,0	12,6	10,5	17,3	9,9	6,0	30

4. 4 Състояние на почвите и водите

Суховете и недостатъчните валежи през лятото причиняват ерозия на почвата. Широката отвореност на територията на общината към север е причина североизточните ветрове да отвяват снежната покривка и да нанасят поражения на посевите на територията на Тутраканската низина.

Географските и икономогеографските фактори са благоприятствали за запазването на чиста околна среда в община Тутракан. На територията на общината няма големи промишлени предприятия, които да замърсяват почвата, въздуха и водите.

Полезни изкопаеми

На територията на областта няма големи находища на природни богатства. Община Тутракан също е бедна на полезни изкопаеми. Стопанско значение имат единствено находищата на инертните материали от р. Дунав.

Съгласно данни на НСИ земеделската земя в рамките на общината е 327898 дка, което е 73,13% от общата територия. Обработваемата земя е 258 883 дка, а горската възлиза на 74 000 дка. Експлоатацията на останалата територия е свързана с транспорта и инфраструктурата, добив на полезни изкопаеми, водни течения и водни площи, населени места и т.н (Виж Фиг. 1).

Фиг. 1 *Баланс на територията на Община Тутракан по вид територия*

Що се отнася до фондовото разпределение на площите, съотношението за е следното: земеделската земя е 327 897 дка или 73,13%; горските терени са в размер на 74 000 дка или това е 17,52%; водните течения и водните площи са 24 028 дка или 5,37%; населените места – 21 600 дка т.е. 3,35%, терените за добив на карьерни материали и за инфраструктура са около 0,21 % и други земеделски територии – 0,42%.

Селското стопанство на общината е насочена главно към производството на зърнени култури, лозя, овощни градини, зеленчукопроизводство и тютюнопроизводството. Най-голям дял имат зърнено житните култури – това са около 60% от обработваемите площи. От есенниците се отглеждат пшеница и ечемик, а от пролетниците най-вече царевица и слънчоглед.

Понастоящем животновъдството община Тутракан се развива в условията на малки стопанства, които реализират продукцията предимно за задоволяване на собствените си нужди.

Качеството на питейните води е задоволително, повърхностните води отговарят на нормите за съответната категория. Основните проблеми за нормално водоснабдяване в района произтичат от състоянието на водопроводната мрежа, която е технически

амортизирана с висока степен на аварийност и големи загуби на вода, което налага реконструкция и/или подмяна на водопроводните мрежи. Източник на замърсяване на повърхностните и подпочвени води е и използването на торове и препарати за растителна защита в земеделието.

Водопроводната и канализационната мрежа са морално и физически остарели. Водопроводната мрежа е строена през 40-те, 50-те, 60-те, 70-те години на миналия век. Голям е процента на азбестоциментовите (АЦ) тръби, които са амортизирани, от където идва и големия брой аварии и загуби на вода. Много от вододайните кладенци не работят поради силно намаленото потребление на вода. Структурата на водопроводната мрежа съобразно материала на положените тръби е следната: - азбестоциментови тръби - с диаметри 0 60-475, 84,76% - стоманени тръби - с диаметри 0 76-450, 5,98% - ПЕВП и ПВЦ тръби - с диаметри 32-200, 7,68% Техническо състояние на водопроводната мрежа се обуславя от високия дял на азбестоциментовите и стоманените тръби, които са значително амортизирани и определят високите загуби на подаваните водни количества (над 65%). В съответствие с „Изисквания за подготовка на инвестиционни проекти по Приоритетна ОС 1 на ОПОС" е препоръчително да бъде подменена амортизираната водопроводна мрежа по улиците, по които ще се извършва реконструкция и изграждане на канализационната мрежа. Наложителна е подмяната на остарелите водопроводи за намаляване загубите на вода. Въпреки това водоснабдяването в общината за питейно-битови нужди, както и качеството на водата, са на добро ниво.

Канализационната мрежа на територията на общината е развита само в град Тутракан. Тя е от смесен тип. Общата ѝ дължина е 35 023 м., в това число колектори – 8 557 м. и събирателна мрежа – 26 466 м. Изпълнена е след 1970 г., като понастоящем са изградени около 47872 m с диаметър от 200mm до 1200mm, основно от бетонови кръгли тръби, като една малка част от мрежата е с яйцевиден профил 600/900mm. Обособени са два главни колектора: Главен колектор I започва от кръстовището на ул.”Исперих” и ул.”Вежен”. Трасето му минава по улиците “Исперих”, Ясен”, “Трансмариска”, “Крайбрежна” и зауства в река Дунав, като в последния си участък пресича територията на “Лодкостроител К” ООД. Колекторът е изграден от бетонови тръби с диаметри ф300 ÷ ф500 и обща дължина 2300m. Главен колектор II започва от кръстовището на ул.”Исперих” и ул.”Вежен”. Трасето му минава по улиците “Исперих”, “Родина”, “Белмекен”, Ана Вентура”, “Ангел Кънчев”, “Вела Пискова”, “Добри Чинтулов”, “Силиста”, “Димитър Благоев”, “Лиляна Димитрова” и “Рибарска”. Зауства в река Дунав. Колекторът е изграден от бетонови тръби с диаметри ф500 ÷ ф600 и обща

дължина 3094 м. На главен колектор II има изградени два дъждопреливника. Второстепенната мрежа е изградена в по-голямата си част от кръгли бетонови тръби с диаметри $\phi 200 \div \phi 400$. В последните десетина години са изградени нови участъци от канализационната мрежа, предимно от PVC тръби с диаметри от $\phi 200 \div \phi 500$ и обща дължина 1600m.

В останалите населени места от общината няма канализация. Жителите им използват септични ями и попивни кладенци, което от своя страна води до влошаване на качеството на питейната вода. Липсват пречиствателни съоръжения на отпадъчните води, което е причина за неконтролируемото замърсяване на водните басейни на територията на региона.

Проблем е и факта, че липсват пречиствателни съоръжения за отпадъчните води, което е причина за безконтролното изпускане на замърсени води в реката и причинява замърсявания на околната среда.

4. 5. Защитени територии и биоразнообразие

На територията на Община Тутракан се намират следните защитени местности и зони:

- Калимок – Бръшлен, защитена местност с площ 5 952,34 ха и защитена зона по директивата за местообитанията с площ 7 550,18 ха; намира се на територията на община Сливо поле и община Тутракан, за община Тутракан обхваща райони от град Тутракан, с. Нова Черна, с. Старо село, с. Цар Самуил.

- Остров Пожарево, защитена местност с площ 71,0 ха и защитена зона по директивата за птиците с площ 975,79 ха; обхваща райони от с. Дунавец, с. Пожарево.

- Боблата, защитена зона по директивата за местообитанията с площ 3 216,87 ха; намира се в районите на град Тутракан, с. Старо село, с. Шуменци;

- Комплекс Калимок, защитена зона по директивата за птиците с площ 9 429,22 ха; 33 по директивата за птиците; намира се на територията на община Сливо поле и община Тутракан, за община Тутракан обхваща райони от град Тутракан, с. Нова Черна, с. Старо село, с. Цар Самуил.

- Лудогорие, защитена зона по директивата за птиците с площ 91 389,06 ха; заема територии от общините Завет, Исперих, Кубрат, Разград, Самуил, Ветово, Русе, Сливо поле, Алфатар, Главиница, Дулово, Силистра, Ситово и община Тутракан, като за община Тутракан обхваща с. Белица, с. Преславци.

- Остров Пожарево – Гарван, защитена зона по директивата за местообитанията с площ 6 304,92 ха; заема територии от общините Главиница, Ситово и Тутракан, за община Тутракан обхваща районите на град Тутракан, с. Дунавец, с. Пожарево.

- Лудогорие – Боблата, защитена зона по директивата за местообитанията с площ 4 838,03 ха; заема територии от общините Завет, Кубрат, Главиница и Тутракан, за община Тутракан обхваща с. Белица, с. Бреница, с. Варненци, с. Старо село, с. Сяново, с. Шуменци.

В Защитена зона Лудогорие – Боблата, в близост до град Тутракан, се намира уникална гора от Сребролистна липа. Едно от находищата на пролетната циклама в областта, разположено в горски масив в землището на с. Бреница, община Тутракан, е предложено от Дирекцията на Природен парк „Русенски Лом” за обявяване за защитена местност.

В района на с. Нова Черна функционира Биологична експериментална база „Калимок“ към Института по зоология. Създадена е през 1992 г. в местността на бившето село Калимок. В близост се намира защитената местност Калимок-Бръшлен. Основната дейност на базата е свързана с опознаване и опазване на българската орнитофауна. Това включва изследвания и мониторинг на птиците и техните миграции, както и опазване на застрашените от изчезване видове. Работи се върху възстановяването на популациите на редки за България птици като червен ангъч, голяма дропла и др. Червеният ангъч е тясно свързан с база Калимок. Още от самото ѝ създаване в нея започват действия по възстановяване на някога многобройните популации на птицата в Добруджа. В базата видът се отглежда изкуствено, а чрез интродукция е създадена и нова дива популация в Хасковско. В базата се извършва и опръстенияване на птици като част от дейността на Българската орнитологическа централа. На територията на община Тутракан се намира едно вековно дърво, обявено за защитено съгласно Регистъра на вековните дървета в България – Летен дъб (1320) обикновен (летен) дъб (*Quercus robur*). Намира се в с. Белица.

4.6. Управление на отпадъците

В 100% от населените места в община Тутракан е организирано сметосъбиране и сметоизвозване. Битовите отпадъци се депонират на регионалното депо в град Русе. Има необходимост от осигуряване на допълнителни контейнери за смесени битови отпадъци с цел оптимизиране на отстоянията им до имотите, обитавани от отделните домакинства, и задоволяване в пълна степен нуждите на населението от предлаганите услуги. Приходите от такса “Битови отпадъци” обаче са ниски и не покриват разходите

по услугите, свързани с битовите отпадъци. Отпадъците не само повърхностно замърсяват околната среда, но и ограничават използваемостта на земята, създават хигиенни проблеми и дразнят естетическите възприятия на хората. В резултат на протичащите в периода на натрупването им физични, химични и биологични процеси, те могат да се превърнат в многофакторен замърсител на околната среда, оказващ силно негативно въздействие върху повърхностните и подземни води, въздуха и почвите, с което създават сериозен здравен риск за населението. В град Тутракан има и система за разделно събиране с три цветни контейнери (жълти, сини и зелени).

4. 7. Връзка на общината със съседните територии

Като община от селски тип, Тутракан намира общи предизвикателства и възможности със съседните общини със сходни характеристики. През годините по-тясна административна връзка е изградена с община Сливо поле, обл. Русе. Община Сливо поле е в най-североизточната част на областта, по поречието на р. Дунав, и граничи с община Тутракан от запад. Разстоянието между град Тутракан и град Сливо поле е 38,5 км по шосе. По смисъла на Стратегията за водено от общностите местно развитие и двете общини са тип селски общини и са обединена в обща местна инициативна група – МИГ Тутракан – Сливо поле. Местната инициативна група е със седалище в град Тутракан и е основен мост между двете общини в социално, икономическо и административно отношение. МИГ реализира множество проекти, обединяващи териториите на двете общини, като допринася за реализиране на местните нужди и инициативите на местните хора.

В тази връзка общините Тутракан и Сливо поле имат намерение да кандидатстват със съвместни проекти по приложимите мерки от новия програмен период 2021–2027, например по Оперативна програма „Развитие на регионите“ 2021–2027 (все още в проект), която включва специфична цел за насърчаване на интегрираното социално икономическо и екологично развитие културното наследство и сигурността.

Евентуални общи проекти, което следва да залегнат като приоритети и действия в интегрираното планиране на общинското развитие:

- ✓ Туризъм. - И двете общини могат съвместно да развият туристически си потенциал, обусловен от чистата природа и близостта до река Дунав, чрез съвместни проекти за селски туризъм.

- ✓ Превенция на наводнения и пожари; обучения на доброволните формирования по гражданска защита. И др.

Изводи:

Най-изявените проблеми на техническата инфраструктура на територията на Община Тутракан:

- Лошо състояние на пътната и улична инфраструктура;
- Лошо състояние на водоснабдителната и канализационна мрежа;
- Неосигурен обществен транспорт;
- Лошо състояние на околната среда – зелени площи, води, въздух, отпадъци;
- Лошо състояние на сградния фонд

Фактори биха могли да бъдат двигател за развитието на Община Тутракан:

- Производство на селскостопански продукти;
- Подкрепа за научноизследователска дейност, технологично развитие и

иновации.

4.8 Състояние на местната икономика

Данните показват, че сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ е важен сектор в икономическата структура на общината. Това е характерно като цяло на област Силистра. Благоприятното съчетание на плодородни почвени видове, климатични условия и релефни морфоструктури са предпоставка за развитие на региона като интензивен земеделски район, а дългогодишните традиции в растениевъдството и животновъдството обуславят селското стопанство като приоритетен отрасъл. Селското стопанство има най-голям дял в произведената брутна продукция в община Тутракан – между 45 и 57%. Земеделието е застъпено във всички селища на общината и има важна роля за цялостното ѝ развитие. Отрасълът е основен източник на доходи за населението. Основният ресурс, с който разполага общината, е богатият и плодороден чернозем. Възможностите за отглеждане на житни и индустриални култури – пшеница и ечемик, царевица и слънчоглед, боб, захарно цвекло, тютюн, коноп, соя и зеленчуци; от овощарството – гроздето, кайсията, прасковата и ябълката определят и развитието на икономиката чрез селското стопанство. Добре развити са производството на млечни и месни продукти, животновъдството, зърнопроизводството, дървопреработването и др. Добре развит е риболовът, което се обуславя от близостта на общината до река Дунав. Общината има потенциал за развитие като туристическа дестинация за спортен риболов. От цялото население на общината в селскостопанското производство са заети близо 50%. През последните години в общината се наблюдава трайна тенденция за намаляване на относителния дял на необработваните ниви. През 2017 г. размерът на необработваните и пустеещи ниви е 233 дка или 1.55% при 10-12% за страната. В сравнение с 2004 г. размерът на необработваните ниви е намалял близо 5 пъти, най-вече при земите от

държавния поземлен фонд и общинския поземлен фонд. По-големите земеделски кооперации, предприятия и стопанства, осъществяващи съществено икономическо въздействие върху общината, са следните:

- Земеделска кооперация „Дунав“, с. Дунавец;
- Земеделска кооперация „Прогрес“, с. Варненци;
- Земеделска кооперация „Христо Ботев-92“, град Тутракан;
- Земеделска кооперация „ЦАРЕВ ДОЛ“, с. Търновци;
- Земеделска кооперация „ЗК Изгрев – 92“, с. Белица;
- ЕТ „Иво-2000 – Ивелин Златаров“, с предмет на дейност дърводобив, лесокултурна дейност;
- “Драция“ ЕООД - отглеждане на лозя;
- Териториално поделение Държавно горско стопанство “Тутракан“;
- ЕТ „Лес Инвест - Петко Петков“ - дърводобив и дървообработване
- „Тутраканска гора“ ЕООД - дърводобив, лесокултурна дейност.

Предприятия

На територията на общината са регистрирани общо 3340 предприятия, от които активни са 2063 предприятия, а развиващи дейност - 2029 предприятия. Сред тях преобладаващ брой имат малките предприятия (560бр.). Средните предприятия са 3бр., а големите – 1бр. Останалите регистрирани предприятия са микропредприятия и еднолични търговци. Предприятията, опериращи на територията на община Тутракан, работят в следните икономически сектори по КИД-2008:

- Преработваща промишленост
 - Строителство
 - Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети
 - Транспорт, складиране и пощи
 - Хотелиерство и ресторантьорство
 - Създаване и разпространение на информация и творчески продукти;
- далекосъобщения
- Финансови и застрахователни дейности
 - Операции с недвижими имоти
 - Професионални дейности и научни изследвания
 - Административни и спомагателни дейности
 - Държавно управление
 - Образование

- Хуманно здравеопазване и социална работа
- Култура, спорт и развлечения
- Други дейности.

Преобладаващ брой предприятия оперират в сферата на преработвателната промишленост и услугите. Добре развити са шивашкото производство, строителството и ремонтите, товарните автомобилни превози и др. Общественото обслужване на населението е осигурено с разнообразни магазини, офиси и ателиета за услуги. В много от селата търговските обекти са “смесени”, т.е. предлагат всичко. Някои от населените места обаче не са обслужени с търговски или обществени заведения и не разполагат с магазини за хранителни стоки. Следните предприятия осъществяват най - активна икономическа дейност и осигуряват заетост и икономически растеж в региона:

V. ПОЧВАТА КАТО ПРИРОДЕН КОМПОНЕНТ, ПОЧВООБРАЗУВАНЕ, РАЙОНИРАНЕ И ИЗТОЧНИЦИ НА УВРЕЖДАНЕ И НАЧИНИ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

5. 1. Същност и значение на почвите

Почвата представлява сложна природна система изградена от минерални частици, органични вещества, вода, газове, макро- и микроорганизми. Минералните частици образуват основната маса на почвата, а органичните вещества съставляват 10-20% от химичния състав на почвата. Те са резултат от жизнената дейност на растителните и животински видове. Във почвата са разпространени във вид на торф /растителни остатъци/ и хумус /разложено органично вещество/. Хумусът заедно със съдържанието на вода и газове определя нейното плодородие. Съдържанието на хумус в някои почви може да достигне до 90% от общото съдържание на органичните вещества. Характерно е неговото бавно разлагане от микроорганизмите, което позволява натрупването му в значителни количества в почвата. Той е източник на хранителни вещества за растенията, тъй като при разлагането му се освобождава въглероден двуокис, нитрати, фосфати. Тези съединения са лесно усвоими от растенията. Хумусът, образуван в горния почвен слой се отнася от инфилтриращата в почвата вода в по-долните хоризонти. Чрез обработка на почвата, той заедно с разтворените химични вещества се изнася отново на повърхността.

Почвената покривка е особено важен компонент на природната среда. Образувана в продължение на милиони години, тя се явява огледало за състоянието на ландшафтите и в нея се отразяват и пречупват взаимовръзките между останалите компоненти на природната среда /скали, води, климат, растителност, дейност на човека/. Без почвена покривка е невъзможно съществуването и вегетацията на естествената и

културна растителност и природата ни би представлявала една голяма пустош. Почвената покривка е междинно спояващо звено между геолого-геоморфоложката основа, климатичните условия, динамиката на водата и вегетацията на растенията. Благодарение на своето плодородие почвената покривка се явява и много важен природен ресурс. Тя се явява средство и предмет на труда в селското стопанство. В резултат на дейността на човека плодородието на почвата може да променя /увеличава или намалява/ или да се запазва.

Различават се три вида плодородие - естествено, потенциално и икономическо. Първото е свързано с наличието на хумус и други хранителни вещества, образували се през дългия период на естествено развитие на почвите.

Потенциалното плодородие се свързва с възможностите за изкуствено увеличаване на хранителните вещества в почвата чрез добавяне на торове с естествен или изкуствен произход.

Икономическото плодородие се изразява чрез стойността на произведените земеделски продукти от единица площ върху даден вид почва.

5. 2. Фактори за образуването на почвите.

5.2.1. Абиотични фактори

Абиотичните почвообразуващи фактори са скалната основа, релефа, климата, водите, растителността.

Почвообразуващата скала е материалът от който се образува почвата. Механичният, минералният и химичният състав на основната скала определят водните, физичните и химични свойства, както и хода на химичните процеси в почвата.

Климатът определя хоризонталното и вертикално разпространение на почвите. Той оказва влияние чрез климатичните елементи - температура на въздуха и валежите. Те от своя страна определят количеството на влага в почвата. Температурата на въздуха определя посоката и скоростта на физичните, химичните и физикохимични процеси в почвата. При по-висока температура процесите протичат с по-висока скорост и се увеличава дейността на почвените микроорганизми. Разлагането на органичните вещества и изветрянето на минералните частици протича при наличие на влага в почвата. Преовлажняването ѝ води до забавяне на тези процеси.

Релефът, като климатообразуващ фактор определя вертикалното разпределение на почвите, а чрез надморската си височина, наклона на склоновете, експозицията, определя разпространението на плитките и дълбоки почви. При по-големите наклони, валежните води отнасят изветрителната кора. Поради това по

склоновете почвената покривка е тънка или почти липсва. Обратно - дълбоките почви се образуват в равнините, низините и котловините.

Водите са важен фактор за протичане на всички почвообразуващи процеси - изветряне и ерозия. Наличието им обуславя образуването на някои от почвените типове.

5.2.2. Биотични фактори

Биотичните фактори са растенията, микро- и макроорганизмите в почвата.

Растителността се явява главен източник на органични остатъци в почвата. В зависимост от характера и в почвата се натрупват различни по количество и химичен състав растителни остатъци. Те определят нейното плодородие. Горската растителност в България е повлияла за образуването на сивите горски почви, канелените горски почви и др. Тревистата растителност в сравнение с горската внася в почвата по-голямо количество органични вещества. Под нейно влияние са образувани едни от най-плодородните почви - черноземните, канелените, алувиално-ливадните и др., а блатната растителност определя образуването на смолниците. Растителността определя водния и топлинния режим на почвата, определя нейната структура и я предпазва от ерозия.

Микро- и макро организмите участват в минерализацията на органичното вещество в почвата и я обогатяват с хранителни вещества, необходими за развитие на растенията.

5.2.3. Антропогенни фактори

Стопанската дейност води до промяна на състава и свойствата на почвите, като подобрява, запазва или намалява тяхното плодородие. Освен това стопанската дейност води до замърсяване на почвите с тежки метали, деградирането им или намаляване на техните площи.

5. 3. Натиск по отношение на почвите

Натискът по отношение на почвите е от :

- точкови източници,
- от дифузни източници и
- други нарушения на почвите.

Управлението (инвентаризацията) на локалните почвени замърсявания (площи със замърсена почва) е поетапен процес и приключва с предприемане на релевантни мерки за въздействие, при които негативни ефекти към околната среда и човешкото здраве са отстранени и потенциалните увреждания са минимизирани.

Замърсяването на почвите от точкови източници

Води до следните проблеми:

- Замърсяване на почвите и околните до водоприемника терени, главно с амониев азот, нитритен азот и фосфати, както и общото органично натоварване в количества, превишаващи индивидуалните емисионни ограничения в резултат от остарели и амортизирани ПСОВ и канализационни системи, които директно заустват във водните тела.;

- Замърсяване на почвите и подземните води от нерегламентирано депониране на твърди битови отпадъци. Една от причините за замърсяване на почвите е изграждането и експлоатацията на сметища, обслужващи населените места, както и нерегламентираното депониране на твърди битови отпадъци край населените места.

- Замърсяването на почвите и подземните води от инфилтратата от депа за отпадъци, при които липсва долен изолиращ екран е главно с амониев и нитратен азот и тежки метали.

- Замърсяване на подземните водни тела и почвите около тях с отпадъчни води от промишлените обекти които нямат канализационна система или тя е амортизирана. Не всички промишлени производства, макар и съоръжени с ПСОВ, са в добро експлоатационно състояние, за да пречистват ефективно и да не допускат превишения на индивидуалните си емисионните норми на заустване на отпадъчните си води. Не са редки случаите, при аварии, да се допускат залпови изпускания на непречистени отпадъчни води, което води до влошаване на химичното и екологично състояние на повърхностните и подземните водни тела и почвите около мястото на заустване и са причина за замърсяване с някои приоритетни вещества и специфични замърсители като манган, мед, арсен, цинк, кадмий, нефтопродукти и др.

- Замърсяване на почвите при неправилната експлоатацията на рудници, мини и производствени площадки.

Рудодобивът причинява значително. антропогенно въздействие върху геоложката основа и значително въздействие върху подземните и повърхностните води. Наложително е прилагането на мероприятия за намаляване на негативното въздействие върху околната среда при рудодобива.

Освен техногенното замърсяване на почви, води, а оттам - по хранителната верига и на растения и животни, рудодобивната дейност в страната е довела до отчуждаване на земи от селскостопанския, горските територии и фонд населени места, до нарушаване на баланса на земите от различните фондове, нарушаване на естествените релефни форми и ландшафта чрез формирането на техногенни форми (котловани, табани/насипища и/или хвостохранилища);

- Замърсяване на почвите при неправилната експлоатация на петролни бази

Замърсяването на почвите от дифузни източници

Води до следните проблеми:

- Замърсяване на земеделски площи, третиран с азотни и фосфорни торове и препарати за растителна защита. Земеделските земи се третират широко с изкуствени торове и ПРЗ. Сроковете на торене на културите трябва да бъдат съобразени с редица условия. По-ранното внасяне на торовете не води до усвояването им от растенията, които са в относителен покой и те попадат чрез вътрепочвения хоризонтален и вертикален отток в подземните води, което е причина за тяхното замърсяване, най-често с нитрати, но и с други разтворими форми на торовете.

Дъждовните води и тези от системите за поливане подпомагат миграцията им в почвите, подземните и повърхностните води. Основното натоварване, което се свързва с тези източници, са биогенните елементи азот и фосфор и специфичните химични замърсители (приоритетни и опасни вещества).

Пестицидите се употребяват в широк мащаб и се считат за важна част в съвременните системи за отглеждане на реколти, главно поради директните ползи, главно икономически, които те създават в полза на фермерите. В резултат на тези натоварвания се идентифицират изменения на местообитанията на видовете (хабитатите), замърсяване на водите с приоритетни вещества, увеличаване съдържанието на биогенни и органични вещества във водите и други като хлориди, сулфати, калций, магнезий, желязо, манган, феноли, нефтопродукти, цинк, мед, хром, арсен, цианиди и др.

Като слабо място бихме посочили практически липсата на дори приблизителна информация за количествата, периодичността и точните площи на третиране.

С цел предотвратяване опасното въздействие на пестицидите както върху човешкото здраве, така и върху околната среда, Европейската комисия одобри нова стратегия, която има цел да подобри начина, по който пестицидите се използват в ЕС и е насочена към:

- забрана на широк спектър от опасни пестициди;
- прилагане на интегриран подход при прилагането на пестициди;
- засилване на биологичния контрол върху продукцията;

- Замърсяване на почвите в резултат от интензивното отглеждане на животни, компостиране и използване на органичен тор.

Животновъдството и използването на животински тор са друг източник на дифузно замърсяване на почвите и повърхностните води. Перманентното замърсяване от

тази дейност се свързва предимно с отделянето на биоразградими органични вещества и натоварване с биогенни елементи (азот и фосфор) на почвите.

- Замърсяване на почвите от стари складове за препарати за растителна защита.

Складовете за пестициди и ПРЗ са потенциални източници на дифузно замърсяване на почвите и повърхностните и подземни води със специфични химични замърсители (приоритетни и опасни вещества), имайки предвид, че голяма част от тях са неохраняеми и /или са в лошо състояние. Контролът по използването по предназначение и състоянието на складовете за пестициди и ПРЗ се осъществява от РИОСВ.

- Замърсяване на подземните води и почви в резултат от минната дейност, неправилната експлоатация на хвостохранилищата, дифузно натоварване на подземните води и почвите в резултат от замърсяване от амортизирани съоръжения от рекултивирани хвостохранилища.

Всички посочени антропогенни въздействия водят до нарушаване на функциите на екосистемите и до ограничаване на екосистемните услуги: продуктивни (промени в хранителните нива на почвите и на повърхностните води; денитрификация; опасност от заблатяване/дрениране; ерозия на почвата; уплътняване на почвите от тежка механизация; замърсяване с тежки и/или редки метали и токсични елементи), регулиращи (водоохранни, промяна в нивото и качеството на подземните води); поддържащи (средообразуващи - загуба на земни ресурси; формиране на табани; свличания на скални маси; денудационни процеси; промяна в морфологията на земната повърхност и речните течения; запрашаване от трафика; културни (загуба на културни и исторически ценности, поражда се конфликти при ползването на земите, разрушават се зони за рекреация). Налице е нарушаване на биоразнообразието.

Други нарушения на почвите:

- Нарушения на почвите в следствие на интензивен натиск на населението в района; (увеличаването на концентрацията на населението в градовете, засилената антропогенизация и застрояване на района);

- Нарушения на почвите вследствие изменение на морфологията на водните тела, образуване на езера вследствие удълбочаване в определения участък на речното корито или крайречната зона, деформации на речното легло, изменение очертанията на бреговете, увеличаване на образуването на утайки и наноси, унищожаване на почвите в крайречните територии, унищожаване на местообитанията на речните екосистеми. Създаване на условия за ерозия на речните легла и брегове. Всички тези нарушения са вследствие на изземване на инертни материали от речните корита;

- Нарушаване на почвите в крайречните територии вследствие изменение на морфологията на водните тела, ширината и дълбочината на речното корито;
- Нарушение на почвите в крайречните територии и промени в морфологията и хидроложкия режим вследствие изграждане на ВЕЦ/МВЕЦ;
- Нарушения и замърсяване на почвите при построяването на язовири, чрез които става регулиране на оттока;
- Ерозиране на почвите вследствие неправилна експлоатация и поддръжка на хидротехническите съоръжения, и вследствие неправилното изсичане и оголване на терените или на неправилен добив на инертни материали;
- Заливане на прилежащите земи, преовлажняване и замърсяване с органична материя при наводнения;
- Нарушаване на почвите вследствие недобре стопанисваните и експлоатирани водовземни съоръжения на подземни води и съоръжения в лошо състояние.

5. 4. Почвено-географско райониране

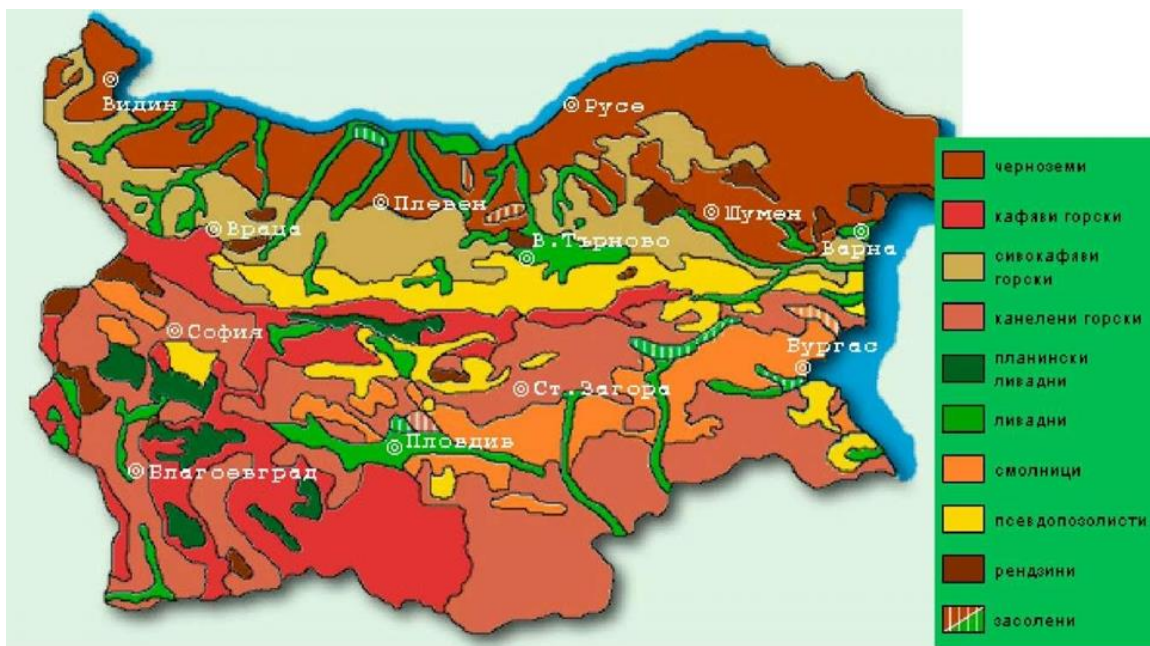
Територията на България се характеризира с голямо разнообразие на почвената покривка, поради влиянието в България на четири големи почвени провинции - Степна и лесостепна източноевропейска, Средиземноморска южноевропейска, Горско атлантическа западноевропейска и Влажна субтропична черноморска. Представена е от 15 почвени типа, в които се поделят 42 подтипа.

На територията на България се отделят три почвени зони:

Севернобългарска лесостепна почвена зона: обхваща Дунавската равнина и Предбалкана (до 600-700 м.н.в.) В посока от север на юг промяната на почвообразуващите скали, климата и растителната покривка обуславя и промяна на почвените типове и техните съчетания.

Южнобългарска ксеротермална почвена зона: обхваща територията на Южна България (до 700-800 м.н.в.). Поради по-разнообразния и по-топъл преходно-континентален климат и ксерофитна растителност са се формирали специфични почвени типове.

Планинска почвена зона: обхваща планинските районите (над 700-800 м.н.в.), покрити с широколистни и иглолистни гори, както и обширни пасища и ливади с различни вариации на планинския климат.

Фигура 1.1-3 Карта на почвените типове в България

5. 5. Анализ на въздействието на деградационните процеси върху почвите и тенденции на проявление

Основни процеси, които деградират (увреждат) почвите и насоки за тяхното ограничаване

Почвените ресурси на България, притежаващи като цяло висок потенциал от продуктивни, регулаторни и буферни функции, са подложени на естествена и антропогенна деградация, което влияе неблагоприятно на функционирането на естествени и изкуствени екосистеми. Почвите са приемник на всички вредни въздействия в околната среда и като такива създават потенциален риск за здравето на населението. Деградацията на почвата включва протичането на редица процеси, които водят до пълно или частично нарушаване на една или повече от нейните функции:

Основните заплахи за нарушаване на функциите на почвите са дефинирани в Закона за почвите: ерозия, вкисляване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища и заблатяване. Като най-сериозна заплаха за деградацията на почвите в България се определя ерозията, което произтича от природните дадености, начинът на земеползване, обработката на почвата, несъобразена с нейните специфични характеристики, технологията да отглеждане на земеделските култури, прилагане на необосновани сеитбообръщения. Около 85 % от почвите в страната са засегнати от процеси на ерозия, а около 30 % от тях са подложени на ветрова ерозия.

- **Ерозията** е физично явление, свързано с отделяне и пренасяне на почвени частици чрез вятър, дъждовни и поливни води при протичане на естествени процеси и/или въздействие на антропогенни фактори. Загубата на почвен материал оказва съществено влияние върху функциите на почвата. Степента на ерозия зависи от природните дадености, начинът на земеползване, обработката на почвата, несъобразена с нейните специфични характеристики, технологията да отглеждане на земеделските култури, прилагане на необосновани сеитбообръщения. Около 85 % от почвите в страната са засегнати от процеси на ерозия, а около 30 % от тях са подложени на ветрова ерозия. Негативното въздействие се дължи на намалената мощност на хумусния хоризонт и дълбочина на коренообитаемия слой, понижено съдържание на органично вещество, количество на хранителните елементи и запаси на почвена влага, деградация на почвената структура, образуване на почвена кора; загуба на биоразнообразие; замърсяване на водните течения, поява на еутрофикация, акумулация на наноси в подолу лежащите територии по склоновете. Проявата на ерозионните процеси до голяма степен зависи от релефа и интензивността на валежите. Ерозията бива водоплощна, ветрова и иригационна, като рискът от иригационна ерозия е нисък, тъй като засяга поливни земи с наклон над 6%.

- **Вкисляването** е естествено протичащ процес, чиято интензивност зависи от антропогенни фактори и води до увеличаване киселинността на почвите. Небалансираното използване на азотни торове е основният фактор за антропогенното почвено вкисляване в България. Киселите почви (генетично кисели и вкислени) не представляват значим проблем за България, с изключение на районите с точкови източници на въздействие (Девня, Обручище, Златица-Пирдоп, Враца) или почвите в райони със силно антропогенно влияние (Югозападна България). При проведените наблюдения в рамките на НСМОС през периода 2002 –2012 г. се очертава тенденция за задържане на процеса на вкисляване при обработваеми почви.

- **Засоляването** е процес, при който се увеличава съдържанието на водоразтворимите соли, с което се увеличава обемът на натрий и магнезий в почвите и се оказва негативно влияние на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал. Подобряването на засолените почви е свързано със значителни капиталовложения, тъй като е възможно да се постигне след дрениране на почвите, а също и с прилагането на други сложни агротехнически практики. Голяма част от засолените почви в България са под формата на петна (които не се обработват) в асоциация на почви с високо естествено плодородие. Процесите на засоляване и

алкализирание не са характерни за югозападния регион. С цел намаляване засоляването на почвите върху засегнатите територии, се препоръчва дрениране и промиване за отстраняване на водоразтворимите соли. То трябва да се базира на детайлно изследване на степента и вида на засоляването, свойствата на почвата, както и климатичните особености. Друга препоръка е прилагането на химични мелиорации (вносяне на гипс, фосфогипс и др.) върху засолените почви. Предвид, че този деградационен процес се наблюдава на ограничени територии с близки минерализирани подземни води или е вторично проявен при неправилно торене и напояване, той не представлява значим проблем за българските почви.

- **Уплътняването** е физически процес на частично разрушаване на почвената структура и увеличаване на плътността, при което намалява водопропускливостта, увеличава се твърдостта, нарушава се почвената структура и се променя строежът на почвения профил. Основно се наблюдава при неправилно използване на селскостопански машини при неподходящи условия. Обработваемите земи са засегнати от уплътняване както на горния слой, така и на плодородния слой. Уплътняването на почвата води и до намаляване потенциала на повърхностния отток, с което се повишава интензивността на водно-ерозионните процеси и рискът от наводнения.

- **Намаляване на почвеното органично вещество (дехумификация)**, което е сложна система от хумусни вещества, белтъци, въглеводороди, восъци, смоли и други компоненти при обработваемите земи, е между 10% и 40% за по-голямата част от почвите, но в отделните случаи може да намалее и повече. Причина за дехумификацията е и широко прилаганото в България изгаряне на стърнищата, което освен до загуба на почвено плодородие, води и до загуба на биологично разнообразие. Въпреки липсата на системни наблюдения има данни за трайна тенденция към намаляване на запасите на почвено органично вещество в обработваемите земи.

- **Замърсяването** е процес на натрупване на вредни вещества в почвите от естествен и/или антропогенен източник, чиито свойства и концентрации причиняват нарушаване на техните функции независимо дали се превишават действащите в страната норми. Основен източник на замърсяване на земите в урбанизираните територии е *транспортът*. Известно е още замърсяването на почвите от неправилната употреба на *минерални торове*. Липсата на естествен механизъм за превръщането на нитрати в безвредни съединения прави проблема особено опасен. Постъпващите в организмите свободни нитрати се превръщат в нитрити. *Нитритите* могат да се

свържат с хемоглобина в кръвта, което лишава животните и човека от достатъчно кислород. Други големи замърсители на почвата са *пестицидите*. Те са химически средства за защита от вредители: насекоми, гризачи, паразитни гъби и плевелни растения. Употребата им води до рязко увеличаване на добивите от обработените с тях култури поради бързото унищожаване на вредители. Пестицидите трудно се разграждат по биологичен път и концентрацията им се увеличава многократно по дължината на хранителните вериги. Ако количеството на пестицида е било безвредно при първоначалното му прилагане, то след време при навлизане в последното звено на хранителната верига то може да се окаже смъртоносно. Пестицидите се натрупват в човешкото тяло, причинявайки тежки увреждания в различни органи. В почвата могат да попаднат и *тежки метали* (мед, олово, хром, манган и др.) в резултат от напояване със замърсени промишлени води или от промишлено замърсен въздух. Тежките метали са особено опасни, защото са устойчиви. Те причиняват болести, които засягат почти всички човешки органи. Факт е и замърсяването с на почвите с *радионуклиди*, което е свързано главно с прилагания в миналото *in situ* метод за екстракция на уран чрез сондажи и използване на сярна киселина като разтворител. Урановите находища в страната са разпределени в няколко зони: Балканска, Средногорска, Родопска и Тракийска.

Фигура 1.1-4 Схема на местоположение на урановите находища в България

Регистрирани са ограничени локани замърсявания на почвата с *нефтопродукти*, предимно като разливи около бензиностанции, но техните площадки са запечатани и не представляват опасност за компонентите на околната среда. Друг замърсител са *битовите и строителните отпадъци*, които при неправилно управление оказват вредни въздействия върху околната среда, включително и почвите.

По-голямата част от битовите отпадъци от домакинствата и други организации са биоразградими отпадъци. Продължава политиката на страната по изграждане на инфраструктурата по управление на биоотпадъците. Поставен е основен акцент върху изграждането на системи за разделно събиране на тези отпадъци и тяхното рециклиране в компост. Използването на утайки от пречиствателни станции за обогатяване на почвите е регламентирано в Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, (изм. ДВ. бр.55 от 7 юли 2017г.). Целта е опазването на земите и почвите от замърсяване, а чрез получения органичен продукт, внесен при спазени количества и санитарни норми - повишаване на съдържанието на хумус в почвите. Освен със Закона за управление на отпадъците, Наредбата е обвързана и със Закона за опазване на земеделските земи, като се допуска използването на утайки в земеделието само при определени условия.

- **Почвеното запечатване** е трайно покриване на почвените повърхности с непропусклив материал поради застрояване и/или изграждане на инфраструктура. Ограничаването на запечатването на почвата основно може да се постигне чрез намаляване на темповете, с които неизползваните площи, земеделските земи и природните зони се превръщат в населени райони. Решаването на проблема със запечатване на почвата означава решаване на проблема с усвояването на земя. Целта обаче не е да се възпре икономическото развитие или настоящото земеползване да се замрази. По-скоро става дума за постигане на ефективно и устойчиво използване на природните ресурси, за които почвата е основна съставна част. В случаите, определени като най-добри практики, качеството на почвата е важно съображение за всеки проект, свързан с усвояването на земя. Когато използването е неизбежно, то би трябвало да се насочва към почви с по-ниско качество.

- **Свлачищата** са природно явление, при което се нарушава устойчивостта на големи земни маси и се създават предпоставки за придвижването им. Причините за възникването на свлачища са свързани със силно пресечения релеф и други специфични геоложки дадености в определени райони. Свлачищните процеси нямат внезапен характер и е възможно да бъдат регулирани с технически средства. Във времето те имат периоди на затихване и усилване. След активизирането на свлачището може да се стигне до възникване на бедствена ситуация. Най-много от тях, 73 на брой, са новопроявените в района на Южна България, регистрирани от Геозащита – Перник. Причини за проявлението на свлачищата са обезлесяване на големи територии,

непочистени корита на реките, обилни валежи и наводнения, презастрояване. Поради липса на достатъчно средства, мерките, свързани с превенция, не се прилагат в пълен размер, поради което разходите по възстановяването са значително повече. Тенденцията е броят на свлачищата да нараства.

- **Загубата на биоразнообразие** е друг процес, който се свързва също с увреждането на почвите и с промените в ландшафта, който води до загуба на естествената среда на обитаване на редица биологични видове. Изгарянето на стърнищата унищожава флората и нарушава почвеното равновесие, с което причинява значително намаляване на почвеното плодородие. Загубата на биоразнообразие може да бъде ограничена чрез намаляване на интензитета на процесите на деградация на почвите и земите, промените в ландшафта, които водят до загуба на естествената среда на обитаване на биологичните видове, и изгарянето на стърнищата.

- **Засушаването** е основен процес и проблем, който влияе върху състава и функциите на почвите. В доклада на Национален институт по метеорология и хидрология към Българска Академия на Науките „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф. дфн В. Александров (по-нататък докладът) е направено пространствено разпределение на районите в България, уязвими към засушаване. В страната все още не е разработена единна методика за тяхното изучаване поради сложността на явлениято и многостранността на неговото проявление и въздействие. Обикновено се различават четири-пет типа засушаване: почвено, атмосферно, почвено-атмосферно, хидрологично и социално-икономическо.

Ограничаването и преодоляването на деградационните процеси в земеделските земи:

Начинът за ограничаване и преодоляване на деградационните процеси в земеделските земи се осъществява чрез прилагане на добри земеделски практики, включващи комплекс от мерки с почвозащитно и оттокорегулиращо действие за интегрирано опазване на почвите и водите, специфично за дадени почвено-климатични и топографски условия, с цел:

- осигуряване на защитна покривка на почвената повърхност от растителност или растителни остатъци в периодите с висока ерозионност в резултат от валежите и вятъра;
- повишаване на инфилтрационната способност на почвата;
- поддържане и възстановяване на почвата;
- повишаване на запасите от почвено органично вещество;

- използване на машини и технологии за почвообработки с минимален натиск върху почвената повърхност.

За територията на община Тутракан, оторизираната организация - РИОСВ Русе, контролира и следи ситуацията и предприема мерки за опазване на почвата.

Състоянието на почвата включва извършване на проверки за запазване, подобряване на структурата и плодородието на почвата. Освен всичко друго, защитата на почвата включва дейности на засилен контрол, относно:

- съхранение и употреба на препарати за растителна защита;
- опазване на почвата от водна и ветрова ерозия;
- контрол за опазване на хумуса от разхищение;
- рекултивиране на нарушени терени.

Въз основа на установената ситуация РИОСВ- Русе изисква вземането на мерки за ограничаване на замърсяването на почвата, сред които в зависимост от вида на почвата, могат да бъдат:

- използването на биоторове за спиране на по-нататъшното разграждане и повишаване плодородността на почвата;
- насърчаване използването на пестициди (хербициди, почвени инсектициди), които не оказват отрицателно въздействие върху почвата;
- въвеждане на биологично земеделие;

Ограничаването и преодоляването на деградационните процеси в горските земи

Увреждането на почвите в горските земи и влошаването на свойствата им, а оттам и на продуктивния потенциал, най-значително влияние оказват ерозионните процеси и измененията на свойствата на почвата, настъпващи в резултат на горски пожари.

Пожарите, в резултат на които горската растителност е унищожена напълно или се поврежда в различна степен, водят до загуби на органично вещество, разрушаване на структурата и последваща ерозия.

Антропогенното въздействие може да предизвика или усилва процесите на увреждане на почвата. Това въздействие се получава в резултат на:

- Неподходящи обработки на горските почви, ерозионни процеси и липса на мероприятия за борба с ерозията, загуба на хранителни вещества, замърсяване на почвите;
- Отстраняване на естествената растителност – превръщане на горските земи в обработваеми земеделски земи;

- Прекомерно ползване на дървесина за отопление и като строителен материал.

Увреждането на почвата настъпва в резултат на частичното или пълно унищожаване на дървесната растителност, мъртвата горска постилка и тревната растителност. Това води до изменение на процентното съдържание на фракции на макроагрегатния и механичния състав на почвата.

Понастоящем за територията на община Тутракан се прилагат някои от следните мерки за защита от ерозия и опазване на земите от замърсяване, които обхващат следните дейности:

- на територията на ДГС се извършват залесителни мероприятия с цел бързото възстановяване на ландшафта и овладяване на ерозионните процеси.
- почистване на локални (незаконни) сметища (струпване на всякакъв вид отпадък, най-вече битови и строителни) около населени места.
- Рекултивация на нарушени терени;
- Покрай пътищата са изградени подпорни стени, които предотвратят свличането на земни маси и ерозирането на почвата по стръмните склонове.

VI. АНАЛИЗ И СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН

6.1. Характеристика на основните почвени типове на територията на община Тутракан

Основните класове почви, разпространени на територията на Община Тутракан, са чернозем и наносни почви.

В района се срещат следните видове почви:

- Алувиални - съвсем млади почви, намират се в начален стадий на почвообразуване.
- Алувиално-ливадни - образуват се предимно върху алувиални наноси, имат добре оформен хумусно-акумулативен хоризонт.
- Ливадно-блатни
- Торфено-блатни - органогенни почви с наличие на по-мощен 30-сантиметров торфен хоризонт, съдържащ над 30% органична материя.

Към клас чернозем попадат тип карбонатни слабомощни черноземни и излужени черноземни.

Към втория клас спадат тип алувиални почви. И двата вида почви са високоплодородни. Благоприятните им водни, въздушни и топлинни свойства, правят

алувиално-ливадните почви едни от най-предпочитаните за земеделие – подходящи за зърнено-житни и технически земеделски култури.

Изградена е широкообхватна мониторингова система за наблюдение състоянието на почвите под контрола на РИОСВ – Русе. Почвеното пробонабиране и анализите се извършват от Регионална лаборатория – Русе на различни дълбочини и проследяват динамиката на наблюдаваните индикатори: мед, цинк, олово, кадмий, никел, хром, арсен и живак.

Експертите от направление " Управление на отпадъците и опазване на почвите " към РИОСВ – Русе извършват периодични контролни проверки, дават предписания за почистване на замърсени терени, поддържане в правилна експлоатация на пречиствателни съоръжения, изграждане на торища, извършват проверки на подадени жалби, свързани със замърсяване на терени с торови маси, отглеждане на животни в регулацията на населените места, за липса на съоръжения за поемане и обезвреждане на течните и твърди торови маси, регистрират добри практики за земеползване, във връзка с изискванията на екологичното законодателство.

В изпълнение на изискванията на *„Заповед № РД09-565/16.07.2020 г. за утвърждаване на Правила за добра земеделска практика за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници“* са разработени Правила за добри земеделски практики. В съответствие с тези правила се извършват редовни проверки на големите животновъдни обекти на територията на Общината и на съществуващите складове за минерални торове.

При извършените анализи до момента не са регистрирани наличия на тежки метали над ПДК, както засоляване и вкисляване на почвите. Това се дължи на воденето от земеделските кооперации и арендатори на добри земеделски практики, правилна употреба на пестициди и торове, и сеитбооборот. Проследявайки динамиката на наблюдаваните индикатори Cd, Pb, Cu, Zn, Ni, Cr, Co, As, се установява, че те са в границата на нормите, много под МДК /максимално допустима концентрация/, съгласно Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата(ДВ, бр. 71/2008 г.).

6.2 Нарушаване на земите и почвите

Нарушени са тези почви, на които механично са унищожени повърхностните почвени хоризонти или цялата почва.

Общо нарушените терени на територията на РИОСВ, които се нуждаят от рекултивация – техническа или биологична са 251,609 хектара.

Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита (пестициди)

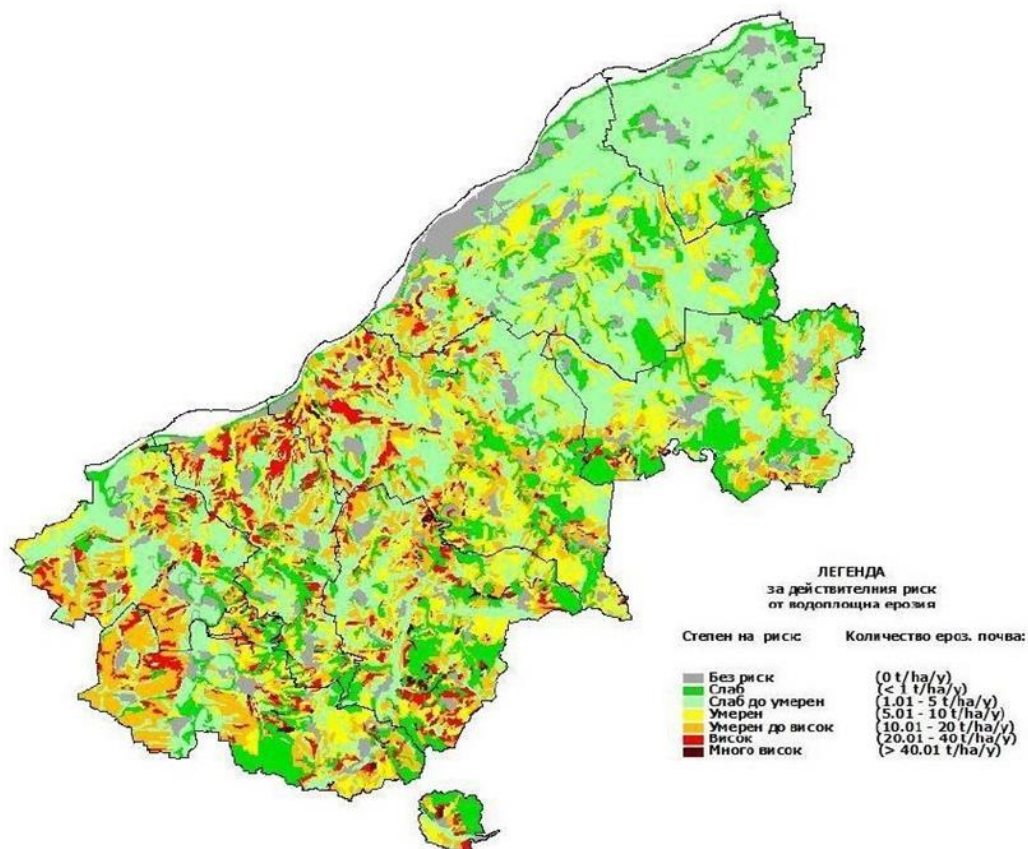
От локалните източници, представляващи заплаха за състоянието на почвите са извършени наблюдения по отношение на складовете, съхраняващи забранени продукти за растителна защита. Складовете с негодни за употреба пестициди са обект на ежегодна инвентаризация от ИАОС/МОСВ, НСРЗ/МЗХ и МВР/ГД „Пожарна безопасност и защита на населението”. Съгласно общоприетата на национално ниво класификация тези места се делят на 3 вида - централни общински складове, складове за негодни за употреба пестициди и ББ кубове. Пестицидите са химични препарати за унищожаване причинителите на болести, насекоми, гризачи и акари при земеделските растения, в горите, както и за унищожаване на плевелите при посев. Пестицидите се подразделят на следните групи: инсектициди - химични препарати за унищожаване на вредни насекоми; фунгициди - химични вещества, които убиват и спират развитието на гъбични заболявания при растенията; хербициди - химически препарати за борба с плевели. При неправилна технологична употреба могат да бъдат класифицирани към групата на химичните замърсители на почвата. Установено е, че пестицидите не действат селективно. Едновременно с вредителите те унищожават и голям брой полезни организми. При извършваните контролни проверки не са констатирани замърсявания с продукти от растителна защита. Земеделските производители не съхраняват на производствените си площадки препарати за растителна защита. Ползват се дози, които са необходими за третиране.

На територията на Област Русе залежалите растително-защитни препарати са събрани в ББ кубове. Тези, които бяха разположени на територията на Област Русе, са преместени на Регионално депо за неопасни, инертни и опасни отпадъци за общините Русе, Ветово, Иваново, Сливо поле и Тутракан.

Опазване на почвите от ерозията на територията на общината

Крайният резултат от действието на ерозията е безвъзвратното разрушаване на почвата, както като природно тяло и средство за селскостопанско производство, така и като основа на природната среда. Прилагането на добрите земеделски практики, правилното залесяване и обработки са гаранция за предотвратяването на ветрова и водна ерозия на почвата. Опазването на почвите от ерозията става чрез земеустройствени, агротехнически, лесомелиоративни и мелиоративни-технически дейности.

Действителен риск от водоплощна ерозия на територията на област Русе :

Ветрова ерозия

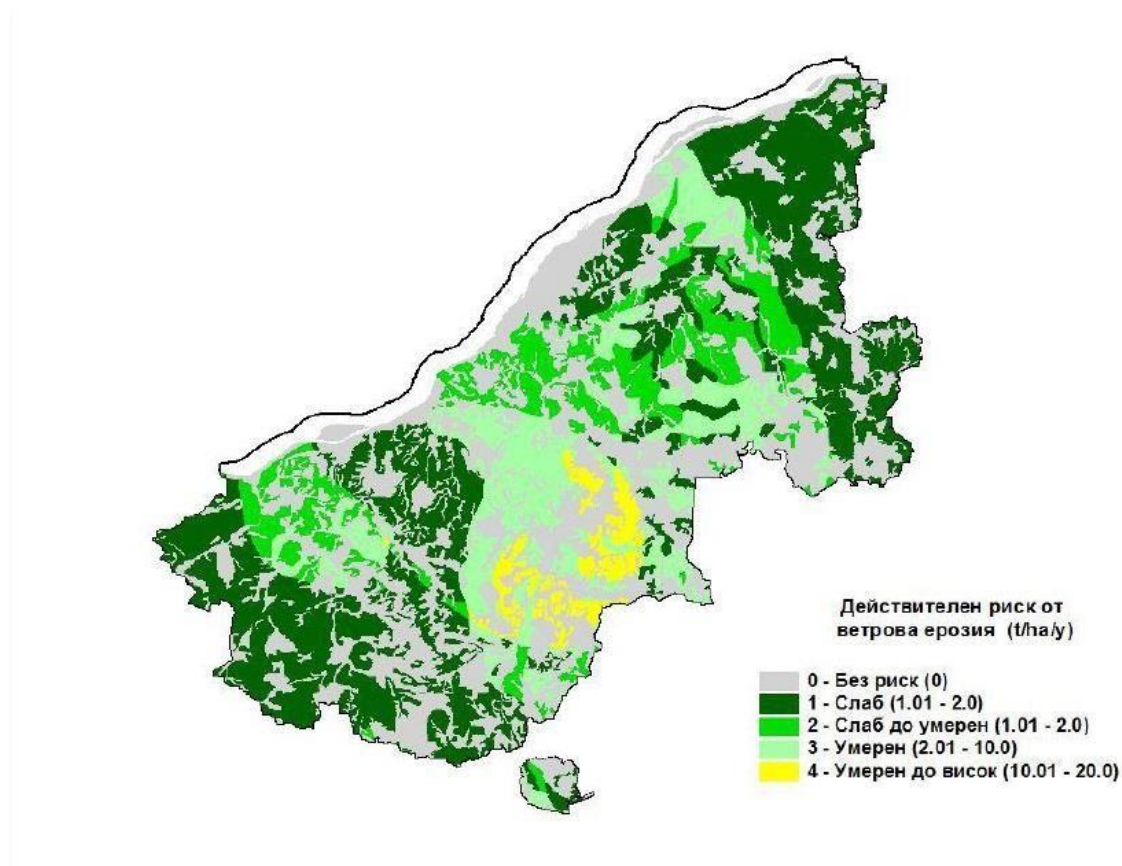
Съгласно използвания в ИАОС модел за оценка на ветровата ерозия, който е базиран на уравнението WEQ (<http://www.weru.ksu.edu/nrcs/weq.html>) рискът от ветрова ерозия на териториите общината се степенува в зависимост от скоростта на вятъра, особеностите на релефа, почвените условия както и някои други климатични фактори - валежи, атмосферна влажност.

За периода 2017 - 2020 г. на територията на общината не се наблюдава промяна в сравнение с предходния период. Слаб риск от ветрова ерозия имат обработваемите земи. Площите със слаб риск са както следва: Русе - 155 262 ha,

Площите със слаб до умерен риск от ветрова ерозия за област Русе – 10 259 ha.. Годишните загуби на почва за област Русе са съответно 32 298.

Действителен риск от ветрова ерозия на територията на област

Русе:

Засоляване и вкисляване на почвите

Процесите на вкисляване и засоляване засягат както косвено, така и пряко живота на всеки един от нас, влияейки върху характеристиките на заобикалящата ни среда и качеството на храните и продуктите незаменими за съществуването на човешкия живот. С развитието на технологиите, механизацията, увеличеното използване на изкуствени торове и препарати за растителна защита, от средата на миналия век този стопански отрасъл променя традиционния си семеен характер. Променят се и националните политики и новите цели във връзка с неговото развитие, са производството на максимално количество земеделска продукция. В резултат на това, земеделските земи повсеместно са подложени на прекомерна експлоатация, която е причина за тяхната деградация (т.н. активизиране на процесите на засоляване, вкисляване, и др.).

Земеделието и промишлеността като отрасли използват редица природни ресурси и съответно оказват негативно влияние върху тяхното количество и качество. Така например, за получаването на селскостопанска продукция, освен естественото плодородие на земята, са необходими допълнително и водни ресурси за напояване, чист атмосферен въздух в земеделския район, наторяване и др. Освен това, се оказва

негативно влияние върху качеството на водите и атмосферния въздух косвено, чрез транспорта на стоки и продукти, свързани с отглеждането на културите.

Проблемите със засоляването и съответно увеличаването на киселинността е свързан не само с промяна на качеството на почвите, но се отразява и на контактните водни тела, от които ние черпим вода за напояване и питейни нужди.

Засоляването и вкисляването на почвата придобиват широк обхват, когато дори слабо солени води се използват върху плитки почви, сухи райони или когато водата в почвата е съсредоточена само в почвения слой, който съдържа коренната система на растенията и когато продължителен период от време са прилагани некоректни едностранни практики на използвани торове и небалансирани норми на торене.

Мониторингът на процесите, водещи до увреждане на почвените функции, като засоляването и вкисляването на почвите в България представлява система за регистрация, измерване, контрол и предупреждение за интензивно антропогенно натоварване на почвите в земеделския поземлен фонд. Мониторингът по засоляване и вкисляване е част от Информационната система на ИАОС за мониторинг и последващ контрол върху антропогенните процеси.

Степента на развитие на процесите на засоляване се определят от климатичните, хидроложките и стопанските условия. Голяма част от засолени почви, представляват главно изоставени земеделски ниви и не се обработват поради намалено плодородие.

Засоляването на почвата е процес, при който се увеличава съдържанието на водоразтворимите соли и /или обменен натрий в почвата в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал. Засолени почви са типичен представител на почвите с неблагоприятен състав и свойства за развитие на растенията. Към тях се отнасят т.н. солончаки (същински засолени почви), чиято най-съществена педогенетична особеност е значителната концентрация на водоразтворими соли в почвения профил и т.н. солонци (алкални почви, съдържащи и в по-малко количество хидролизно - алкалния нормален натриев карбонат /сода/ и натрий в обменно състояние /над 20% от Тсорбционен капацитет).

На територията на РИОСВ-Русе няма засолени и вкислени почви.

Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци)

Отпадъкът е вещество, предмет или част от предмет, който няма предварително непосредствено приложение или от който притежателят желае или е длъжен да се

освободи. Вещества, предмети или части от предмети, предавани на специализирани фирми за третиране на отпадъците от собственика или от упълномощено от него лице, също се определят като отпадъци до момента, в който възстановените от тях материали или произведената от тях енергия бъдат включени в производствения цикъл.

При осъществяването на превантивния и текущ контрол на фирмите, занимаващи се със строителни дейности се дават предписания за извозване на строителните отпадъци до съответните Регионални депа. На депото на гр. Русе са изградени две клетки за строителни отпадъци

Към момента на територията на РИОСВ-Русе има разработен и реализиран един проект за рециклиране на строителни отпадъци. Местоположението на площадката е в непосредствена близост до Регионалното депо на гр. Русе. Монтирана е Инсталация за раздробяване и сепариране по фракции на строителните отпадъци.

Във всички населени места функционират системи за организирано сметосъбиране. Отпадъците се подлагат на предварително третиране с цел отсепариране на рециклируеми фракции.

Изводи:

През последните години на територията на община Русе се забелязва намаляване на замърсяването на земите и почвите. Обръща се голямо внимание на ограниченото използване на пестициди и торове в земеделието, включително и на използването на разрешени за растителна защита препарати. Разработват се програми за екологично земеделие и животновъдство.

Мерките, които се прилагат за опазване почвата от замърсяване са: недопускане палене на стърнища и следжътвени отпадъци, извършване на наторяване с течни, твърди торови маси и изкуствени торове при спазване на правилата за добри земеделски практики.

Складове за растителна защита

През 2020 г. са определени точни координати на местоположението на складовете за забранени и с изтекъл срок на годност продукти за растителна защита.

Предприемат се мерки за екологосъобразно управление на тези препарати, свързани с ограничаване на съществуващи и предотвратяване на бъдещи замърсявания с цел ограничаване на отрицателното въздействие на складовете и съдържащите се в тях опасни химични вещества върху качеството на околната среда и човешкото здраве. ИАОС поддържа пълен регистър на местата със забранени и с изтекъл срок на годност

продукти за растителна защита на национално (в ИАОС) и регионално (в РИОСВ) ниво при ежегоден мониторинг на тези обекти.

Свлачища

По данни на Министерство на регионалното развитие и благоустройството На територията на общината са действащи следните свлачища:

Свлачище	Местоположение	Дата на регистрация	Изследвания
<u>SLS34.73496.06</u>	гр. Тутракан, източни покрайнини	01.11.1977	01.11.1977
<u>SLS34.73496.07</u>	гр. Тутракан, централна част	03.06.1981	03.06.1981
<u>SLS34.73496.08</u>	гр. Тутракан, под ул. "Никопол"	10.02.1981	10.02.1981 12.04.2019
<u>SLS34.73496.09</u>	гр. Тутракан, централна част	09.04.1981	09.04.1981 18.05.1983
<u>SLS34.73496.10</u>	гр. Тутракан, западни покрайнини	04.06.1981	04.06.1981 18.05.1983
<u>SLS34.73496.11</u>	гр. Тутракан, под автогарата	18.05.1983	18.05.1983 25.07.1985
<u>SLS34.73496.12</u>	гр. Тутракан, двора на болницата, неврол. отделение	10.04.2000	10.04.2000
<u>SLS34.73496.13</u>	гр. Тутракан, ул. "Рибарска"	25.02.2005	25.02.2005

Предвид хидрогеоложките особености на скатния терен на град Тутракан и обособените свлачищни зони (в североизточната част) е изградена дренажна мрежа за отвеждане на подпочвените води с дължина 545 m и диаметър 200 mm, по-голямата част от която се зауства в съществуващата канализационна мрежа

Уплътняване

В страната няма мониторингови данни по отношение уплътняването на почвите. Според експертни оценки се приема, че около 506 000 ha (4.5 %) от почвите в страната са засегнати от този деградационен процес. Няма тенденция за увеличаване на площите с уплътнени почви.

Необходимо е прилагането на добри земеделски практики за поддържане и възстановяване на структурата на почвата като например използване на машини и приспособления за почвообработка с намален натиск, а също и прилагане на

интензивни мерки за опазване на почвата от ерозия и деградация на почвеното органично вещество

VII. SWOT анализ

Главната цел на SWOT-анализа е да се извърши взаимообвързана оценка на вътрешните за дадена организация или регион силни (Strengths) и слаби (Weaknesses) страни, както и на външните за организацията или региона възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Приема се, че вътрешните страни (силните и слабите страни) могат да се контролират от организацията, докато външните фактори (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива организацията или региона.

В световната практика SWOT-анализът се е утвърдил като задължителен елемент на стратегическото планиране. Значението на SWOT-анализа се подсилва и от факта, че той е регламентиран като задължителна процедура при всички планове и програми, свързани с усвояването на структурните фондове и инструменти на Европейския съюз.

Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите за на програмата. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието.

Силни страни	Слаби страни
- Ниско ниво на замърсяване на почвите с отпадъци - Липса на замърсявания на почви с тежки метали - Липса на почви замърсени с органични замърсители - Липса на заблатени и засолени почви - Липса на вкислени почви	- Основен източник на замърсяване на почвите е наторяването - Опожаряване на стърнища и суха тревна растителност, водещо до увреждане на повърхностния слой на почвата и до нарушение на нейната микробиологична структура и водния й баланс - Наличие на ерозионни процеси - Наличие на свлачища
Възможности	Заплахи

• Проучване състоянието на почвите и получаване на данни за наднормено замърсяване, картиране на резултатите от проучванията и предприемане на действия по подобряване на състоянието на почвите	• Засилване на деградационните процеси на почвите • Загуба на биоразнообразие при естествено и антропогенно въздействие • Риск към почвено засушаване и почвено- атмосферно засушаване • Липса на регистър на площите с увредени почви • Липса на Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите за област Русе
--	---

VIII. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ

През последните години Европейският съюз обръща особено внимание на необходимостта от формиране и провеждане на политика за опазване и устойчиво ползване и възстановяване на почвите. В стратегията за устойчиво развитие на ЕС се подчертава необходимостта, държавите-членки да подобрят управлението и да избягват прекомерната експлоатация на ограничените природни ресурси, каквито са и почвите.

Значителните увреждания на почвите се считат за необратими, или могат да бъдат ограничени само с големи усилия и средства. В същото време, почвите осигуряват

прехрана, доходи, икономически стабилитет не само на отделните физически лица, но и на държавата като цяло. Освен продуктивната функция, осигуряваща производство на храни и биомаса, почвите притежават и редица други изключително важни функции като буферна, носеща, филтрираща, източник на суровини, местообитание за биологични видове, съхраняваща генетичните ресурси и опазваща историческото и културно наследство на човека. Ето защо е толкова важно да се провежда целенасочена ефективна национална и общинска политика, която да отчита не само необходимостта от опазването на почвата като ресурс, но и нейното устойчиво ползване и възстановяване.

Основно предизвикателство се явява опазване функции на почвите, тяхното устойчиво ползване и възстановяване. Акцентът следва да се постави върху превантивната защита на почвите и въвеждането на мерки за тяхното устойчиво управление.

Почвената деградация оказва влияние върху качеството на въздуха, водата, биоразнообразието, затова подобряването качествата на почвата, с цел опазване на другите компоненти на околната среда и човешкото здраве е другото основно предизвикателство.

Процесите, увреждащи почвите (ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища) и неправилното им ползване често имат по-големи последици от очакваното.

Предприемането на мерки за намаляване на тези процеси е необходимо, за да се избегне тяхното бъдещо задълбочаване и за да се ограничи заплахата, която представляват за околната среда и човешкото здраве. Необходими са действия при източника на увреждане на почвите и предприемане на строги мерки за контрол, за да се осигури безопасност на храните и здравето на населението като резултат от замърсяване на почвите.

Протоколът от Киото подчертава, че почвата е основен резервоар на въглерод, който трябва да бъде защитен и да се увеличава, когато е възможно, тъй като запазването на органичен въглерод в почвите при добрите земеделски практики може да допринесе за смекчаване на негативните въздействия от изменението на климата и поддържане на почвеното плодородие.

Тематичната стратегия за почви на ЕС, както и Конвенция на ООН за борба с опустиняването определят, че са необходими мерки за подобряване на знанието и повишаване на информираността, споделянето на добри практики между страните-членки, тъй като малка част от обществото отчита важността на опазването на почвите и пренебрегва риска, който носи увредената почва за околната среда и човешкото здраве. Включването на въпросите за устойчиво управление на почвените ресурси в програмите за обучение ще помогне за разбирането още в най-ранна възраст на специфичните проблеми, пред които е изправен този компонент на околната среда, включително за риска, който носи замърсена почва за здравето на всеки един от нас и колко важно е почвите да бъдат опазвани.

Във връзка с посочените предизвикателства и извършените по-горе анализи на състоянието на почвите настоящата Програма си поставя следните цели и приоритети:

ГЕНЕРАЛНА СТРАТЕГИЧЕСА ЦЕЛ:

„Устойчиво ползване на почвите, осигуряващо съхраняване функциите на почвата, висока продуктивност, поддържане на екосистемната цялост, а където е необходимо, предотвратяване на вредното въздействие върху почвите на територията на община Тутракан“

В съответствие с Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.), в програмата са формулирани 4 приоритета, за постигане на генералната цел, както следва:

- **Приоритет 1: Подобряване на административния капацитет, правните инструменти по прилагане на екологичното законодателство и информационната обезпеченост с цел устойчиво управление на почвите;**

- **Приоритет 2: Предотвратяване възникване на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване функциите на почвите.**

- **Приоритет 3: Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване.**

- **Приоритет 4: Ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите.**

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

Изпълнението на приоритетите ще съдейства за намаляване на вредното антропогенно въздействие, ограничаване и предотвратяване на понататъшно увреждане на почвените функции и устойчиво ползване на почвите. Изпълнението на предвидените мерки, в съответствие с посочените по-горе приоритета се очаква да минимизират риска за околната среда и човешкото здраве, в резултат на намаляване на броя на замърсените места и възстановяване на увредени почви, ще се подобрят знанието и повиши информираността на заинтересованите страни за почвите, ще се споделят добри практики между тях и представители на други страни-членки на ЕС; ще се подобри контрола на местно ниво за опазването на почвите.

СРЕДСТАВА ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ:

За постигане на целите на програмата е разработен План за действие с конкретни институционални, организационни и инвестиционни мерки, срокове, отговорни институции, необходими ресурси и източници на финансиране. Планът обобщава необходимите ресурси за реализацията на програмата и представлява финансовата рамка на поетите ангажменти по изпълнението му от страна на всички партньори в местното развитие при водещата роля на органите на местното самоуправление, подпомагани от общинската администрация. Ресурсите за реализацията на Плана включват само планираните средства за реализацията на ключовите за опазването, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на общината мерки и проекти, които разширяват възможностите за инвестиции и мобилизират допълнителни ресурси в публичния и частния сектор. В този смисъл в Плана за действие не са включени в пълен обем

финансовите ресурси (собствени и привлечени) за инвестиции, текущи разходи, средства, получени като безвъзмездни помощи, субсидии (трансфери) или друг вид публични и частни средства и разходи, които ще бъдат реализирани на територията на общината и ще допринасят за развитието ѝ през периода до 2028 г.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Приоритет 1: Подобряване на административния капацитет, правните инструменти по прилагане на екологичното законодателство и информационната обезпеченост с цел устойчиво управление на почвите;

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	Финансов и средства (хил.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции	Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане
1. Повишаване капацитета на общинската администрация по отношение на опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почви.	Ежегодно след приемане на програмата	5	Държавен бюджет, Общински бюджет, Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 г.	Служителите на местно ниво имат необходимия административен капацитет по отношение на ефективно управление на почвените ресурси	Повишен капацитета на служителите от областните и общински администрации	Брой обучени служители	МОСВ, МЗХГ	Община, Научни организации, НПО
2. Обмен на знания и добри практики по проблемите по опазване, устойчиво ползване и управление на почвите	Ежегодно след приемане на програмата	5	МОСВ, Държавен бюджет, общински бюджет	Осъществен обмен на знания и добри практики на национално, ЕС и международно ниво по проблемите по опазване и устойчиво управление на почвите.	Брой проведени информационни срещи/семинари/конференции	Брой служители от общинската администрация	МОСВ, МРРБ	Община

3. Ефективен превантивен, текущ и последващ контрол по опазване и устойчиво ползване на почвите и ограничаване на процесите, които ги увреждат	Ежегодно след приемане на програмата	-	-	Изпълнение на агажменти на кмета на общината, произтичащи от ЗП	Недопускане на увреждане на почвите, устойчиво използване и възстановяване на функциите почвата	Брой направени предписания. Брой наложени санкции. Намалена площ на увредени почви	Община	Областна администрация
4. Засилване на контрола върху спазване на забраната за палене на стърнища	Ежегодно след приемане на програмата	-	-	Предотвратена загуба на органично вещество следствие от незаконно палене на стърнища.	Недопускане пожари стърнища	Брой проверки, Брой изпратени предписания Брой санкции за периода	Община	Областен управител, РИОСВ

Приоритет 2: Предотвратяване и ограничаване на ерозионни процеси

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	Финансов и средства (хил.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
5. Създаване на защитни пояси и линейни залесявания покрай границите на земеделските имоти, край канали, пътища и др. за защита от ветрове	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Държавен бюджет, Донорски организации, Бизнес, ПРСР, Общински бюджет	Ограничена ерозия в земеделските имоти, ограничено количество на твърд отток в каналите, крайпътните канавки и пътища-та.	Ежегодни данни за земеделски площи и пътища в ha, защитени от ветрове .	Площ в (ha), със създадени линейни залесявания Данни за площите общо за периода	МЗХГ, Община	Земеделски стопани, Бизнес
6. Възстановяване и поддържане на крайречните гори чрез осигуряване на периодични заливания, при необходимост и временно отваряне на диги и изграждане на специални канали, с цел запазване на крайречните местообитания	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	ОПОС, Донорски организации, Бизнес, Общински бюджет	Ограничена ерозия на брегови и земеделски земи, съхранено биоразнообразие, стабилни екосистеми	Брой финансирани проекти, Ежегодни данни за броя на проектите	Площ (ha) възстановени крайречни гори и влажни зони	МЗХГ, МОСВ	Община, Земеделски стопани
7. Усвояване на ерозирани земи за отглеждане на алтернативни култури – лекарствени, етеричномаслени, агролесовъдство.	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Частни инвестиции, ПРСР, Общински бюджет	Намалени площи с пустеещи земи, ограничена степен на ерозия и повишени добити от получена продукция.	Площ в ha на ерозирани пустеещи земи, заети с алтернативни култури – ежегодни данни.	Ерозирани пустеещи земи в ha усвоени за отглеждане на лекарствени, етеричномаслен и култури и агролесовъдство – общо за периода	МЗХГ,	Община

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	Финансов и средства (хил.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
8. Възстановяване и поддържане на ползащитните горски пояси и извършване на нови противоерозионни залесявания върху нископродуктивни земи, изоставени земеделски земи, голи, ерозиран и застрашени от ерозия площи, извън горските територии, съобразно условията на средата.	Ежегодно след приемане на програмата	150	Бюджет на МЗХ и ИАГ; Общински бюджет	Подобряване на Почвените характеристики в резултат на проведените мероприятия по предотвратяване възникването на ерозионни процеси и опазване на почвите.	Възстановени и поддържани нископродуктивни земи, стабилизирани екосистеми	Площ с възстановени и поддържани ползащитни горски пояси, площ залесени територии, текущо за годината	МЗХГ, Община	Областна администрация

9. Приоритетно укрепване на свлачищата както и такива, засягащи обекти на инфраструктурата – водопроводи, канализационни мрежи, топлопроводни и газопреносни мрежи	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет, ПОС 2021 – 2027 г.	Безопасност за населението.	Укрепени свлачища, опазване на обекти от инфраструктурата - водопроводи, канализационни мрежи, топлопроводни и газопреносни мрежи, пътна инфраструктура	Брой укрепени свлачища и обектите на техническата инфраструктура	Община, МРРБ, МОСВ	Оператори на обекти от техническата инфраструктура
--	--------------------------------------	-----------------	--	-----------------------------	---	--	--------------------	--

10. Реализиране на инвестиционни проекти за укрепителни и отводнителни съоръжения в рискови участъци, в т.ч.: - брегоукрепителни съоръжения (пилотни конструкции, подпорни стени, буни и др.); - подпиране на свлачището - контрабанкети, контрафорси, подпорни стени, буни, габиони, опорни насипи, усилен с геосинтетични и други материали, стабилизиране с негасена вар,	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет, ПОС 2021 – 2027 г.	Брой инвестиционни проекти с информация за развитие на свлачищните процеси и за укрепителни и отводнителни съоръжения	Намаляване на броя и площта на рискови участъци, в т.ч свлачища и брегови съоръжения чрез укрепване и отводняване	Брой реализирани инвестиционни проекти за приоритетно изграждане на отводнителни и укрепителни съоръжения	Община, МПРБ	Басейнова дирекция
11. Рехабилитация на изградени съоръжения за предотвратяване възникването на свлачищни процеси.	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет, ПОС 2021 – 2027 г	Подобрено състояние на съществуващите съоръжения за предотвратяване възникването на свлачищни процеси.	Предотвратяван е възникването на свлачищни процеси	Брой реабилитирани съоръжения за периода	МРРБ, Община	Областна администрация
12. Закриване и рекултивация на нерегламентиран и сметища и депа за отпадъци, неотговарящи на нормативните изисквания.	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет,	Опазване чистотата на почвите, водите и въздуха възстановяване на функциите на почвените	Контрол на осъществяването на техническа и биологична рекултивация	Брой закрити и рекултивирани сметища за периода	Община	РИОСВ

13. Разработване и изпълнение на пилотни и демонстрационни проекти, с цел събиране, синтезиране, разпространение и прилагане на нови, нетрадиционни успешни мерки, добри практики и/или управленски подходи в областта на битовите отпадъци	До 2028 г.	Съгласно проект	ПОС 2021–2027 общински бюджет	Общество с нулеви отпадъци и повишаване съдържанието на органично вещество в почвите от пилотните обекти	Изпълнение на демонстрационен проект за прилагане на добри практики	Приложени добри практики, успешни мерки и управленски подходи	Община	Оператор на Площадка на РСО
Приоритет 3: Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване								
Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	Финансов и средства (хил.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
14. Залесяване на земи с ниска категория, негодни за земеделско ползване (агролесовъдство)	Ежегодно	Съгласно проект	Държавен бюджет, Общински бюджет, ПРСР	Залесени площи на негодни за земеделско ползване почви	Приложение на различни техники на агrolесовъдство на земите с по-ниска категория – ежегодни данни в ha	Залесени площи (ha) от земите с по-ниска категория. Общо за периода	МЗХГ, Община	

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	Финансов и средства (хил.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
15. Разработване на проекти за финансиране на дребномащабни напоителни системи.	До 2028 г.	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет ПРСР	Създадени условия за напояване	Брой разработени проекти за финансиране на дребномащабни напоителни системи	Брой финансирани дребномащабни напоителни системи	МЗХГ, Община	БАН
16. Залесяване на горите, пострадали от природни бедствия	Ежегодно	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет ПРСР	Намалено отрицателното въздействие на сечи, съхнене, паша и други видове ползване на горите върху устойчивостта на земите.	Брой финансирани проекти, отпуснати средства за възстановяване на горски площ	ha. гори, върху които са проведени мероприятия за възстановяване	МЗХГ, Община	Собственици на земи
17. Ограничаване на строителството в зелените площи и покритие на градските райони с растителност чрез общите устройствени планове (УОП) на населените места	Постоянен		Държавен бюджет	Намалени площи със „запечатани“ почви в зелените площи; Адаптиране към климатичните промени.	Брой реализирани ОУП, и площи в градските райони, покрити с растителност.	Общ брой реализирани ОУП, съобразени с мярката.	Община	МРРБ

Приоритет 4: Ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	Финансов и средства (хил.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
18. Провеждане на информационни кампании, свързани с популяризиране на въпросите за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите	ежегодно	20	Държавен бюджет – МОСВ, областни/общински бюджети	Информирана и ангажирана общественост, земеделски стопани и дребен бизнес по въпросите, свързани с опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите	брой на проведените семинари/информационни кампании	Брой проведени информационни кампании за периода	Община	НПО, Научни организации
19. Провеждане на консултации от общините на всички етапи с обществеността и други заинтересовани страни в процеса на разработване на областни и общински програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите	До 2028 г.	20	Държавен бюджет, ОПОС 2021 - 2027	Заинтересованите страни са включени в процеса на разработване на областни и общински програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.	Провеждане на консултации с обществеността по отделните етапи на разработването на Областните и Общински програми и планове	Всички програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите са консултирани с обществеността .	Община	Обществеността и засегнатите страни.

IX. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ПОЧВИТЕ

Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА Общинският съвет е органът, който приема стратегии, прогнози, програми и планове за развитие на общината, които отразяват националните и европейските политики за развитие на местните общности. В изпълнение на това правомощие се разработва и приема и настоящата програма, като освен приемането ѝ следва да се обезпечи и процеса на нейното изпълнение и отчитане. Наблюдението и изпълнението на ПОУПВП е отговорност на кмета на общината. С оглед на действащата административна структура на Община Тутракан, изпълнението на ПОУПВП ще се осъществява от експерти от общинската администрация на Община Тутракан, на които са възложени функции, свързани с екологията и опазването на околната среда.

Наблюдението и контролът са неразделна част от процеса на изпълнение/реализиране на ПОУПВП и чрез тях се цели да се предостави на компетентните местни органи: Общинския съвет, кмета на общината, служителите от общинска администрация, както и на всички заинтересовани страни (социално-икономическите партньори и структури на гражданското общество) ранна информация за напредъка или липсата на напредък по постигане на заложените в програмата цели и резултати, на ефективността на нейната реализация. Получената информация се използва за целите на управлението - осъществяване на контрол и вземането на управленски решения относно продължаването, изменението, допълването или прекратяването на реализацията на съответната политика или програма.

За осъществяването на мониторинга на програмата е необходимо да се приемат и въведат в практиката на администрацията на Община Тутракан правила за мониторинг, контрол и оценка при изпълнението на програмата, които могат да бъдат конкретно разписани за политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите или общо за политиката по околна среда, но могат да бъдат и правила, които се прилагат от общинската администрация и по отношение на други конкретни политики.

Правилата трябва подробно да описват отговорностите на съответните структурни звена и служители в общината за набиране на необходимата информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на годишен отчет пред Общинския съвет за изпълнението на програмата, който ще е част от Годишния отчет за изпълнение на Програмата за опазване на околната среда. В правилата трябва да се

определят обхвата на информацията, която ще се събира, източниците на данни и графика за предоставяне на информацията. Обхватът и източниците на необходимите данни ще се обуславя от включените в програмата цели и мерки и избраните индикатори за изпълнение на мерките и за постигане на програмните цели. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат е от съществено значение за проследяване на напредъка при постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките. За целта е целесъобразно да се изготвят въпросници (формуляри), които ще се попълват от звената, които имат отношение към изпълнение на включените в програмата мерки. По отношение на графика за предоставяне на информацията, свързана с текущото наблюдение на изпълнението на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите, подходящо е събирането и систематизирането на информацията да се извършва на годишна база.

Източниците на информация за стойностите на индикаторите за наблюдението на изпълнението на ПОУПВП ще се базират на данни на Националния статистически институт, на официалната статистика на други централни, териториални държавни органи, агенции и институции, имащи правомощия и осъществяващи мониторинг и контрол на околната среда (МОСВ, ИАОС, РИОСВ) и земеделието (МЗХ, ДФЗ), на общинската информационна система и информация от различните дирекции и отдели в общината, както и на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. В процеса на наблюдение общинската администрация осигурява участието на организации, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Орган за контрол по изпълнение на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите е Общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на Програмата през предходната календарна година.

За периодичното отчитане изпълнението на програмата е предвидено да се изготвя Годишен отчет. Годишният отчет ще се изготвя от експертите от общинската администрация до края на месец март на следващата година на база на събраната и анализирана през годината информация и на база проследяване на индикаторите за нейното изпълнение. Изготвените отчети също така се внасят и за информация в РИОСВ. Отчетът е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда, който дава ясна информация за постигнатия напредък по изпълнението ѝ. Поради тази причина при изготвянето му е необходимо да се представят графики, таблици и фигури, които да

онагледяват по-ясно напредъка по изпълнението на заложените мерки. Годишният отчет за изпълнение на програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите съдържа информация относно: общите условия за изпълнение и промени в социално-икономическите условия в общината; действия, предприети от общината за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на програмата; създадени механизми за събиране, обработка и анализ на данни; преглед на проблемите, възникнали в процеса на изпълнение на програмата през съответната година, и предприетите мерки за преодоляването им; резултати от извършени оценки и тематични допитвания към края на отчетната година; напредък по изпълнение на целите и мерките в програмата; заключение и приложения. Годишният отчет може да се публикува на официалната страница на общината за информиране на обществеността и заинтересованите страни.

Партньорският модел на управление е необходим за бъдещото развитие на Община Тутракан. В процеса на изпълнение на политиката, свързана с опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на територията на общината, са въввлечени разнородни по своите интереси и функции заинтересовани страни - институции, организации, административни звена, общности (групи) от различни юридически и физически лица, които имат конкретен интерес във връзка с реализацията на тази публична политика и са нейни поддръжници или противници. С помощта на партньорството може да се осъществи целенасочено взаимодействие между тях, което ще гарантира успешното ѝ изпълнение и постигане на заложените резултати. Главната цел на действията за прилагане на принципа за партньорство е да се осигури прозрачност и да се информират заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането и прилагането на тази политика, относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивират заинтересованите страни за активно участие в процеса на нейната реализация.

X. ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

1. Закон за опазване на околната среда
2. Закон за почвите
3. Закон за опазване на земеделски земи
4. Закон за защита на растенията

5. Наредба № 26 от 2.10.1996 г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт, (обн. ДВ, бр. 89 от 22.10.1996 г., изм. и доп. – бр. 30 от 2002 г.)

6. Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (обн. ДВ. бр.71 от 12 Август 2008 г.)

7. Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.).

8. Национална Програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Р. България (актуализация за програмен период 2014-2020 г.)

9. План за интегрирано развитие на община Тутракан 2021 – 2027 г.